

Bilaga 1

Utlandsstuderande om studier och studiemedel

En jämförelse mellan åren 2015 och 2017

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	5
1.1 Uppdrag.....	5
1.2 Enkätundersökningar	5
1.3 Om undersökningarna.....	5
1.4 Bakgrunduppgifter om respondenterna	7
1.5 Resultatens tillförlitlighet.....	8
1.6 Promemorians disposition	10
2. Att välja utlandsstudier.....	10
2.1 En internationell karriär vanligaste motivet att studera utomlands både 2015 och 2017	10
2.2 Lägre andel väljer bort studier utomlands för att utbildningen är för dyr.....	12
3. Utbildningen utomlands	14
3.1 Varierande längd på utbildningarna	14
3.2 Studerande anser att kvaliteten är hög.....	15
4. Studieekonomin.....	17
4.1 Högre andel ser positivt på studieekonomin	17
4.2 Färre får ekonomiskt stöd från föräldrar	19
5. Studiestödet	20
5.1 Studiemedlen räcker längre	20
5.2 Färre än tidigare skulle vilja ta mer lån	24
5.3 Högre andel upplever att studiemedlen är förmånliga.....	26
6. CSN – ansökan och kontakter.....	27
6.1 Svårare att ansöka om studiemedel för utlandsstudier.....	27
6.2 Högre andel efterfrågar mer information	28
7. Diskussion och slutsatser	29
Referenser	31
Bilaga 1 – Enkät till utlandsstuderande 2017.....	32
Bilaga 2 – Enkät till studerande i Sverige 2017	41
Bilaga 3 – Tabeller över svar från utlandsstuderande 2015 och 2017	48

Sammanfattning

Ändrade regler för utlandsstudiestöd från den 1 juli 2015

Från och med den 1 juli 2015 ändrades bestämmelserna för studiemedel för studier utomlands. Förändringarna syftade bland annat till att göra studiemedelssystemet enklare, flexiblere och mer enhetligt. CSN har fått i uppdrag att följa upp förändringarna. I denna promemoria presenteras resultaten från enkätundersökningar som genomfördes våren 2015 och våren 2017, dvs. före och efter reformen.

Motiven att studera utomlands är oförändrade

Utlandsstuderandes skäl att studera utomlands varierar. För många är en utländsk karriär en målsättning, andra kom inte in på den utbildning de ville gå i Sverige. Andra skäl kan handla om att byta miljö och att pröva något nytt. Utlandsstuderandes motiv att studera utomlands eller att välja ett särskilt studieland är i princip oförändrade efter förändringarna av utlandsstudiestödet.

Ungefär 60 procent av dem som studerar med studiemedel i Sverige har någon gång funderat på att studera utomlands. De vanligaste orsakerna att dessa ändå valt att inte studera utomlands är att de anser sig veta för lite om utländska utbildningar och att de inte vill vara borta från familj och vänner under studietiden. Även dessa skäl att avstå från utlandsstudier är likartade 2015 och 2017. Studiemedelsrelaterade orsaker till att avstå från utlandsstudier är lite mindre vanliga, men en av tio anger att en orsak är att utlandsstudier skulle medföra en högre studieskuld. Dessutom svarar 30 procent av dem som funderat på att studera utomlands att en högre bidragsdel och en lägre lånedel hade kunnat påverka deras val. Andelen som anger att förändringar av studiemedelssystemet hade kunnat få dem att studera utomlands har minskat något. Detta kan sägas ligga i linje med reformens intentioner eftersom studievalet ska kunna ske flexibelt, gärna utan påverkan av ekonomiska restriktioner.

Utlandsstuderande skattar utbildningskvaliteten högre än studerande i Sverige

Utlandsstuderande studerar utomlands olika länge. Vissa läser en hel utbildning utomlands medan andra läser utomlands en termin eller ett år. Svaren i enkätundersökningen indikerar att en högre andel nu än tidigare studerar utomlands under längre tid och att en lägre andel av de studerande studerar utomlands i ett år eller mindre. Detta kan vara en följd av att antalet studerande på så kallade icke-akademiska språkkurser har minskat.

Utlandsstuderande bedömer att de utbildningar de studerar på håller förhållandevis hög kvalitet. Under 2017 gav de utlandsstuderande sina utbildningar det genomsnittliga betyget 6,52 på en åttagrädig skala. Det var en liten försämring jämfört med 2015, men en klart högre värdering än svenska studerande ger svenska utbildningar.

Förbättring av studieekonomin och studiemedlens tillräcklighet

Andelen av de utlandsstuderande som bedömer att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra har ökat med 12 procentenheter mellan 2015 och 2017, trots att en lägre andel av

de studerande anger att de får ekonomiskt stöd från sina föräldrar. Svaren från studerande i Sverige visar inte på någon motsvarande förändring. Under 2017 uppgick andelen utlandsstuderande med en positiv syn på sin ekonomiska situation till 79 procent. Vid en jämförelse mellan de vanligare studieländerna är studerande i Danmark, Australien och Tyskland mest nöjda med sin ekonomiska situation, medan studerande i USA och Japan är minst nöjda.

Den ökade nöjdheten med studiesituationen ligger i linje med de studerandes bedömning av studiemedlens tillräcklighet. Andelen av de utlandsstuderande med lån som bedömer att studiemedlen täcker samtliga deras levnadsomkostnader har ökat från 21 till 26 procent och andelen som bedömer att de har minst 75 procents kostnadstäckning har ökat med 8 procentenheter till 64 procent. Att studiemedlens tillräcklighet upplevs som förbättrad måste anses positivt. Tillräckliga studiemedel ger fler större möjligheter att fritt välja utlandsstudier. Bland de utlandsstuderande är det bland annat studerande i Polen och Spanien som upplever att studiemedlen räcker längre än tidigare, medan studerande i USA och Japan upplever att studiemedlen inte räcker lika långt som före reformen.

Av dem som studerar med studiemedel utomlands har 81 procent uppfattningen att de svenska studiemedlen för utlandsstudier är ganska förmånliga eller mycket förmånliga. Det är en ökning med 5 procentenheter sedan 2015.

Behovet av ytterligare lån har minskat

De som studerar utomlands får i genomsnitt högre studieskulder än de som studerar i Sverige. Av dem som tar lån anger 49 procent att de tar så mycket lån de kan få och 7 procent anger att de tar mer lån än de egentligen behöver. Den andel som tar så mycket lån de kan få har minskat något sedan 2015. Även andelen av låntagarna som skulle vilja ta mer lån än de har möjlighet till har minskat, från 47 till 37 procent.

Det är 41 procent av de låntagare som studerar utomlands och som tar lån som anger att de känner en oro för att studieskulden ska bli hög och 11 procent oroar sig för att inte kunna betala tillbaka sin skuld. Dessa andelar är i princip oförändrade jämfört med 2015.

Sammantaget tycks de nya lånebeloppen och lånemöjligheterna inte i så stor utsträckning ha påverkat låntagarnas syn på låntagande eller skuldsättning. Att en lägre andel än tidigare skulle vilja låna mer tyder dock på att fler anser att lånebeloppen är tillräckliga. Hög skuldsättning är alltjämt det vanligaste studiemedelsrelaterade skälet att avstå från utlandsstudier.

Inga tecken på förenkling

En målsättning med förändringarna av utlandsstudiestödet var att regelverket skulle bli enhetligt och överblickbart för den enskilde. Någon påtaglig förändring av de studerandes syn på regelverket går dock inte att se. Något mer än hälften av dem som studerar utomlands anser att reglerna är lätta att förstå och 12 procent anser att de är svåra att förstå.

En klar majoritet – 81 procent – av de studerande tycker att det är lätt eller ganska lätt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier. Denna andel har dock minskat med 8 procentenheter sedan 2015. En högre andel tycker därmed att det är svårt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier.

Studerande tycks ofta bedöma regelverket och CSN:s administration som en helhet. Det gör att det är svårt att utvärdera regelverket och administrationen separat. Resultatet tyder dock inte på att reglerna för utlandsstudiemedel har blivit enklare att förstå och tyder dessutom på att studerande upplever att CSN:s service försämrats något.

1. Inledning

1.1 Uppdrag

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har fått regeringens uppdrag att följa utvecklingen med anledning av de ändrade bestämmelserna om studiemedel för utlandsstudier, som trädde i kraft den 1 juni 2015 och som syftade till att göra systemet enklare, flexiblare och mer enhetligt.¹ Uppdraget handlar om att analysera effekterna av reformen och särskilt möjligheten till högre uttag av merkostnadslån för undervisningsavgifter, förändrad nivåbestämning av språkkurser, det enhetliga lånebeloppet och det nya merkostnadslånet vid utlandsstudier samt utbetalningen av studiemedel för utlandsstudier. Eventuella förändringar i de studerandes lånebeteenden, samt val av studieländer, ska också belysas. Redovisningen ska även omfatta eventuella förändringar och risker när det gäller felaktiga utbetalningar av studiemedel respektive bidragsbrott. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2017.

1.2 Enkätundersökningar

För att allsidigt belysa effekterna av reformen av utlandsstudiemedlen har CSN valt att som en del av uppdraget inhämta de studerandes upplevelser och synpunkter. Detta har gjorts genom enkätundersökningar. Fyra separata undersökningar har genomförts vid två tillfällen. Våren 2015, före reformen, genomfördes en enkätundersökning riktad till studerande utomlands och en riktad till studerande i Sverige. Dessa båda undersökningar upprepades våren 2017, dvs. när det nya regelverket gällde för samtliga studerande.

Resultatet av undersökningarna är tänkt att bidra till en förståelse av reformens innebörd. I denna promemoria jämförs enkätsvaren från utlandsstuderande 2017 med motsvarande svar från 2015. Svaren från studerande i Sverige ses som ett underlag för jämförelser som kan bidra till kunskap om huruvida eventuella förändringar i utlandsstuderandes upplevelse beror på förändringarna av utlandsstudiemedlen eller är en del av en mer generell utveckling.

1.3 Om undersökningarna

Samtliga enkätundersökningar har genomförts via e-post och respondenterna har besvarat enkäterna över internet (webbenkäter).

Frågorna i enkäterna till studerande utomlands respektive i Sverige skiljde sig delvis åt. Exempelvis tillfrågades utlandsstuderande om sina utlandsstudier och de som inte hade studerat utomlands tillfrågades om orsakerna till detta. Datainsamlingen genomfördes under februari-mars 2015 och under februari-mars 2017.

¹ Bestämmelserna började gälla avseende studier fr.o.m. den 1 juli 2015.

Tabell 1. Undersökningens population¹, urval och svarande (antal) samt svarsfrekvens (procent)
Fördelat efter studerande i Sverige respektive studerande i utomlands

	Population	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens (procent)
Studerande i Sverige 2015	250 457	1 600	686	43
Studerande utomlands 2015	16 627	3 036	1 779	59
Studerande i Sverige 2017	253 502	1 600	700	44
Studerande utomlands 2017	13 404	4 839	2 565	53

¹ Populationen bestod av personer som vid utsökningstillfällena i februari 2015 resp. 2017 hade fått studiemedel utbetalt för vårterminen 2015 och vårterminen 2017.

De studerande valdes ut genom ett stratifierat slumpmässigt urval. För gruppen utlandsstuderande stratifierades urvalet för att säkerställa ett tillräckligt antal svarande i var och en av de utvalda grupperna. Med utgångspunkt i gruppernas storlek och svarsfrekvens har svaren sedan viktats för att respondenterna ska vara representativa i förhållande till studerandepopulationen.

Tabell 2. Utlandsstuderande 2015, undersökningens population, urval och svarande (antal) samt svarsfrekvens (procent)

	Population	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens (procent)
Studerande utomlands 2015	16 627	3 036	1 779	59
<i>Varav</i>				
- Studerande äldre än 29 år	1302	600	359	60
- Studerande med enbart bidrag	2249	600	343	57
- Studerande på gymnasienivå	236	236	132	56
- Språkstudier	671	600	340	57
- Övriga studerande utomlands	12633	1000	605	61

Tabell 3. Utlandsstuderande 2017, undersökningens population, urval och svarande (antal) samt svarsfrekvens (procent)

	Population	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens (procent)
Studerande utomlands 2017	13 404	4 839	2 565	53
<i>Varav</i>				
- Studerande med enbart bidrag	1 776	1 436	763	53
- Studerande äldre än 29 år	1 176	1 168	655	56
- Studerande på gymnasienivå, språk	590	586	284	48
- Studerande på gymnasienivå, free-mover	136	135	66	49
- Studerande med förskottsutbetalning	513	513	263	51
- Övriga studerande utomlands	9 611	1 397	748	54

1.4 Bakgrundsuppgifter om respondenterna

I detta avsnitt redovisas bakgrundsuppgifter om de respondenter som besvarat enkätundersökningarna för utlandsstuderande. Bakgrundsuppgifterna är hämtade från resultatet efter genomförd viktning.

Tabell 4. Bakgrundsuppgifter om respondenterna, utlandsstuderande 2015 och 2017

		2015	2017
<i>Uppgifter från register</i>			
Kön	Kvinnor	61	62
	Män	39	38
Ålder	-24 år	58	58
	25-34 år	39	38
	35 år-	3	4
Studieland (fem vanligaste)	Storbritannien	24	25
	USA	19	17
	Polen	7	7
	Danmark	6	6
	Norge	4	6
Utbildningsnivå	Gymnasial	1	5
	Eftergymnasial	99	95
Typ av utbildning	Free-mover	79	81
	Språk	4	4
	Utbyte	17	15
Lånebenägenhet (andel med lån)		87	87
<i>Uppgifter från enkätsvar</i>			
Familjesituation	Ensamstående	83	82
	Ensamstående med barn	1	1
	Gift, sambo, partner	13	15
	Gift, sambo, partner och barn	2	1
Utländsk eller svensk bakgrund	Inte invandrat till Sverige	87	85
	Invandrat till Sverige	13	15
Föräldrars utbildningsnivå ¹	Föräldrar med högst gymnasial utbildning	21	22
	Föräldrar med eftergymnasial utbildning	50	46

¹ Kategorierna avser studerande vars båda föräldrar har eftergymnasial utbildning respektive studerande där ingen förälder har eftergymnasial utbildning. I övriga fall kan en förälder ha eftergymnasial utbildning och en inte, alternativt är minst en förälders utbildningsbakgrund okänd.

Som framgår av tabell 4 är det mycket stora likheter mellan de utlandsstuderande som besvarat enkäten 2017 och de som besvarade motsvarande enkät 2015. Köns- och åldersfördelningen är likartad, liksom lånebenägenheten bland de studerande. På dessa punkter är sammansättningen på dem som besvarat enkäten dessutom i princip densamma som sammansättningen av samtliga utlandsstuderande med studiemedel de båda aktuella åren. Respondenterna är således representativa för utlandsstuderande.

Respondenterna studerar också i huvudsak i samma länder de båda åren, vilket gör jämförelser mellan de båda undersökningarna relevanta. När det gäller studieländer avviker dock de länder respondenterna studerar i något från faktiska förhållanden. Orsaken till det är att enkätundersökningarna genomfördes under perioden februari-mars respektive år. Den

population enkäterna riktade sig till bestod av studerande i aktiva studier vid undersökningstillfället. Anledningen till det är att det är önskvärt att de som besvarar enkäterna har aktuella erfarenheter av studier utomlands. Studie- och terminstider varierar en del mellan olika länder och i vissa länder är antalet studerande relativt lågt i början av året, men högre senare under året. I andra länder är förhållandet det omvända. Det innebär att respondenternas fördelning mellan olika studieländer inte överensstämmer helt med det förhållande som gäller på års- eller läsårsbasis.

Jämfört med faktiska förhållanden på årsbasis är andelen respondenter som studerar i Storbritannien något överrepresenterade. Underrepresenterade i undersökningen är framför allt respondenter som studerar i Australien.

Andelen av respondenterna som studerar på gymnasial nivå har ökat, vilket överensstämmer med faktiska förhållanden. Ökningen beror på att många s.k. icke-akademiska språkkurser har omklassificerats och nu ses som gymnasiala. Under 2015 räknades dessa fortfarande som eftergymnasiala. Trots ökningen är den andel av respondenterna som studerar på gymnasial nivå något underrepresenterade i förhållande till faktiska förhållanden.

Resultatet utgörs till 81 procent av studerande som är free-movers. Därutöver studerar 4 procent språk och 15 procent på ett utbytesprogram. Dessa andelar har inte förändrats mycket sedan 2015 vilket gör resultaten jämförbara. Free-movers påverkar dock resultaten i något högre utsträckning än deras verkliga andel av samtliga utlandsstuderande.

Även när det gäller de bakgrundsdata respondenterna själva lämnar uppgift om är likheterna mellan respondenterna 2015 och 2017 stora. Andelen som är ensamstående har minskat marginellt, liksom den andel av respondenterna som har föräldrar med eftergymnasial utbildning. Andelen som har invandrat till Sverige har ökat något mellan de båda undersökningsåren.

1.5 Resultatens tillförlitlighet

1.5.1 Statistisk felmarginal

De svar som har kommit in från respondenterna i enkätundersökningen utgör ett urval av samtliga studerande och är ett slumpmässigt stickprov. Det är givetvis inte säkert att de svar respondenterna har lämnat helt motsvarar den svarsfördelning vi hade fått om samtliga studerande hade besvarat enkäten. För att ge en uppfattning om osäkerheten i de värden som finns i rapporten redovisas i tabellbilagan den statistiska felmarginalen. Denna utgörs av en s.k. intervallskattning med konfidensgraden 95 procent. Sannolikheten att andelen som ges av enkätundersökningen avviker från populationens andel med mer än felmarginalen (+/-), är mindre än fem procent.

1.5.2 Svarsfrekvenser och bortfall

Svarsbortfall förekommer i alla enkätundersökningar. Svartsbortfallet kan t.ex. bero på att frågorna är många eller på att mottagarna inte har tid eller lust att svara på frågorna.

Det går inte att uppväga ett svartsbortfall genom att göra urvalet större eftersom de personer som inte svarar på frågorna kan skilja sig från de personer som besvarar dem. Om så är fallet kan ett svartsbortfall resultera i systematiska fel, oberoende av urvalets storlek.

För att göra det möjligt att uttala sig om olika studerandegrupper har, som framgår ovan, olika urvalsgrupper använts i undersökningen. Dessa har delvis olika svarsfrekvens. Skillnaderna hanteras genom viktning. Genom viktningen nås ett resultat som speglar den bild vi skulle ha fått om alla studerande hade besvarat enkäten, givet att varje viktningssgrupp är rätt belyst. Som framgår av genomgången ovan är också de viktade resultaten i stora drag representativa för populationen.

En kontroll av bortfallet i undersökningen har även gjorts med utgångspunkt i när respondenterna svarade. Detta är ytterligare ett sätt att försöka ta reda på om det kan antas att de som inte besvarat enkäten skulle ha besvarat frågorna annorlunda än de som svarat. Vid stora skillnader i svaren mellan dem som besvarat enkäten tidigt (företrädesvis innan någon påminnelse skickats ut) respektive de som svarat sent (företrädesvis efter 3-4:e påminnelsen), går det att anta att resultaten skulle ha blivit annorlunda vid en högre svarsfrekvens. Antagandet bygger på att de som inte besvarat enkäten skulle ha svarat mer likt dem som svarat efter många påminnelser än dem som besvarat frågorna innan något någon påminnelse skickats ut.

I analysen granskades svaren på sex olika frågor särskilt med avseende på tidpunkten för svaren.² Frågorna var av olika karaktär, dels faktafrågor, dels bedömningsfrågor.

På frågor om längden på utbildningen och CSN:s service går det inte att se några skillnader mellan tidiga och sena svar.

På en fråga om utbildningskvalitet finns det i undersökningen 2015 en tendens att de som besvarade enkäten senare satte något lägre betyg på utbildningens kvalitet än de som besvarade enkäten tidigt. Någon sådan tendens går inte att se i 2017 års undersökning.

På frågan om hur stor andel av levnadsomkostnaderna som täcks av studiemedlen gjorde de respondenter som svarade sent i 2015 års undersökning en något lägre skattning av studiemedlens tillräcklighet än de som svarat tidigt. Exempelvis angav 10 procent av dem som svarade före den första påminnelsen att studiemedlen bara täckte 0–24 procent av deras levnadsomkostnader, jämfört med 13 procent av dem som besvarat enkäten efter den sista påminnelsen. Några motsvarande skillnader går inte att se i resultaten från undersökningen 2017.

På frågan om studiemedlens förmånlighet finns i 2015 års undersökning en tendens att de som svarade sent bedömde studiemedlen mindre förmånliga än de som svarade tidigt. Exempelvis tyckte 7 procent av dem som svarade före den första påminnelsen inte alls att studiemedlen var förmånliga, jämfört med 9 procent av dem som svarade efter sista påminnelsen. Inte heller för denna fråga går det att se någon motsvarande tendens i undersökningen 2017.

Slutligen finns det en svag tendens både 2015 och 2017 att de som besvarade enkäten sent gör en mer negativ bedömning av den ekonomiska situationen än de som besvarade enkäten tidigt. Som exempel kan nämnas att 6 procent av dem som 2015 svarade innan någon påminnelse hade skickats, ansåg att den ekonomiska situationen var mycket dålig, jämfört med 9 procent av dem som svarade efter den sista påminnelsen. Motsvarande andelar 2017 var 3 respektive 4 procent.

Analysen av tidigt och sent lämnade svar visar enbart på små skillnader mellan dem som svarat tidigt och dem som svarat sent. Skillnaderna tycks företrädesvis finnas i 2015 års undersökning. Skillnader tycks vidare endast förekomma för vissa frågor. Generellt kan man säga att de som svarat på undersökningen först efter flera påminnelser tycks vara något mer

² Frågorna 10, 11, 12, 20, 23 och 29 (delfråga 5).

”missnöjda” än de som svarat tidigt. Detta missnöje kan exempelvis avse utbildningens kvalitet eller bedömningen av den ekonomiska situationen. En hypotes är därför att de som inte besvarat enkäten kan antas göra en något lägre skattning av utlandsstudier och utlandsstudiestöd än de som besvarat enkäten. Mot bakgrund av den granskning som har gjorts går det dock att anta att skillnaderna är små. Det är inte heller säkert att jämförbarheten mellan 2015 och 2017 påverkas eftersom tendensen i förekommande fall bör vara densamma i de båda undersökningarna.

1.6 Promemorians disposition

I kapitel 2 redovisas grunder för studerandes val av utlandsstudier och orsaker till att studerande i Sverige inte väljer att studera utomlands.

I kapitel 3 presenteras uppgifter om de utbildningar de utlandsstuderande studerar på, t.ex. vad avser utbildningarnas längd och upplevelsen av utbildningarnas kvalitet.

Kapitel 4 behandlar frågor om studieekonomin, t.ex. den upplevda studieekonomiska situationen samt inkomstkällor och utgifter.

I kapitel 5 diskuteras studiestödet. I kapitlet återfinns bl.a. uppgifter om de studerandes bedömning av studiestödets tillräcklighet, om studiemedlens betydelse för valet att studera och om synen på låntagande.

I kapitel 6 redogörs för svaren på frågor som rör information och kontakterna med CSN.

Avslutningsvis, i kapitel 7, förs en diskussion om undersökningsresultaten och om vilka slutsatser som kan dras av materialet.

2. Att välja utlandsstudier

2.1 En internationell karriär vanligaste motivet att studera utomlands både 2015 och 2017

Både 2015 och 2017 är det vanligaste skälet att välja utlandsstudier att de studerande siktar på en internationell yrkeskarriär. En annan vanlig orsak att söka sig utomlands är att den studerande inte kom in på den utbildning i Sverige som hen ville gå. Detta är särskilt vanligt inom hälso- och sjukvårdsområdet där nästan 60 procent anger att detta var den huvudsakliga orsaken för dem att studera utomlands. Förklaringen till det är att många som studerar till läkare utomlands sannolikt inte kom in på den svenska läkarutbildningen.

Orsakerna till att studerande väljer utlandsstudier är i stort sett oförändrade mellan 2015 och 2017. Resultaten indikerar därmed att reformen av utlandsstudiestödet inte har påverkat skälen till att studerande söker sig till utlandsstudier.

Tabell 5. Svar på frågan: Vilka är orsakerna till att du har valt att studera utomlands? Den orsak respondenterna redovisat som den viktigaste¹, andelar i procent

	2015	2017
Jag planerar för en internationell yrkeskarriär	19	18
Jag kom inte in på någon utbildning i Sverige som jag ville gå	16	16
Jag vill byta miljö och testa något nytt	13	16
Den utländska utbildning jag läser har högre kvalitet än motsvarande utbildning i Sverige	12	11
Jag vill förbättra mina möjligheter på arbetsmarknaden	12	10
Jag vill förbättra mina språkkunskaper	6	8
Den utbildning jag läser finns inte i Sverige	7	7
Jag vill främst skaffa erfarenheter vid sidan av studierna	5	4
Jag har familj eller släkt som bor i landet där jag studerar	3	3
Jag vill förbättra mina ämneskunskaper inom det område jag bedriver studier/komplettera min svenska utbildning	3	2
Jag har kompisar som studerade utomlands/skulle studera utomlands	0	1
Annat ²	4	4

¹ Varje respondent fick rangordna tre orsaker till valet att studera utomlands. Även vid en summering av samtliga svar är en internationell yrkeskarriär det mest valda alternativet både 2015 och 2017. Denna fördelning redovisas i tabellbilagan.

² Idrottsutövande parallellt med studierna är ett vanligt förekommande svar.

Även när det gäller valet av studieland är svaren likartade 2015 och 2017. Vanligast är att det är utbildningen som styr valet av studieland. Andra viktiga faktorer för detta val är kvaliteten på utbildningen, önskan att studera vid en viss skola, samt studier av det språk som talas i landet.

Tabell 6. Svar på frågan: Varför valde du att studera i det land som du studerar i? Den orsak respondenterna redovisat som den viktigaste, andelar i procent.

	2015	2017
Den utbildning jag ville gå finns här	20	19
Kvaliteten på den utbildning jag ville gå är högst här	18	13
Jag ville studera landets språk	12	10
Jag ville studera på en viss skola som finns här	8	10
Jag är intresserad av landets kultur	5	8
Klimatet och levnadsmiljön är bra här	7	7
Jag valde det land och den skola där jag kunde komma in på den utbildning jag ville gå	7	7
Jag har för avsikt att bostätta mig här	4	5
Min svenska högskola har ett utbytesprogram med en högskola här	5	4
Utbildningen jag går är prisvärd jämfört med utbildning i andra länder	4	4
Jag har vänner här	1	4
Jag har familj eller släkt här	3	3
Studiemedlen räcker bättre här jämfört med i andra länder	1	2
Det är billigt att leva här jämfört med andra länder	1	1
Annat ¹	3	4

¹ Varje respondent fick rangordna tre orsaker till valet att studera utomlands. Även vid en summering av samtliga svar är att utbildningen finns i landet det mest valda alternativet både 2015 och 2017. Det kan konstateras att klimat och levnadsmiljö sällan ange vara den viktigaste orsaken till val av land men relativt ofta finns med som en påverkande faktor. Denna fördelning redovisas i tabellbilagan.

² Exempel på svar är ”Bodde redan i landet”, ”Idrottsutövande”, ”Fick stipendium”.

På några punkter skiljer sig svaren åt mellan de båda åren. En lägre andel än tidigare anger att kvaliteten på utbildningen var avgörande för valet av studieland. Detta skulle eventuellt kunna tyda på en ambitionssänkning bland de studerande vad gäller kvalitetskrav, vilket inte var avsikten med de nya reglerna för utlandsstudiemedel. En något lägre andel anger också att studier av landets språk var avgörande för landvalet. Detta ligger i linje med att antalet studerande på språkutbildningar har minskat. Samtidigt är det dock en något högre andel som anger att en önskan om förbättrade språkkunskaper var en orsak till utlandsstudierna (se tabell 5). Ytterligare en förändring är att en något högre andel under 2017 än under 2015 hänvisar till att det viktigaste skälet för valet av studieland var att vänner bor i landet.

Ungefär 14 procent av de utlandsstuderande skulle hellre studera i ett annat land än de gör. Denna andel är 3 procentenheter högre 2017 än 2015, men ligger ändå inom den statistiska felmarginalen. Både 2015 och 2017 var det vanligast att de som egentligen ville studera någon annanstans helst ville studera i Sverige. Att vilja studera i ett annat land är vanligast bland dem som studerar som free-movers. Av dem som hellre hade studerat i ett annat land är det 74 procent som anger att studiemedlen *inte* hade någon inverkan på landvalet. Motsvarande andel 2015 var 65 procent. Studiemedlen har därmed minskat i betydelse för dem som inte studerar i sitt önskade studieland. Detta ligger i linje med reformens intentioner att öka valfriheten för studerande.

Även andelen som svarar att de skulle vilja studera på en annan utbildning än de gör, har ökat något. Andelen har ökat från 9 till 12 procent. Något mer än en tiondel av dessa anger att detta beror på studiemedelssystemet. Vanligast är då att merkostnadslånet inte räckte för att täcka undervisningsavgiften på den önskade utbildningen, följt av att respondenten inte ville ta så mycket lån som hade varit nödvändigt för att finansiera utbildningen. Andelen som anger att merkostnadslånet är för lågt har minskat något medan andelen som anger hög skuldsättning har ökat, förändringar som dock ligger inom felmarginalen.

2.2 Lägre andel väljer bort studier utomlands för att utbildningen är för dyr

Av dem som studerar med studiemedel i Sverige var det under 2017 drygt 60 procent som hade funderat på att studera utomlands. Av dem som hade funderat på att studera utomlands hade ungefär en tredjedel funderat mycket på saken, vilket var en något lägre andel än 2015.

Det finns flera olika motiv att de som funderat på att studera utomlands ännu inte tagit steget. Det vanligaste skälet att avstå utlandsstudier är att de studerande vet för lite om utländska utbildningar, vilket anges av en femtedel av respondenterna.

Tabell 7. Svar på frågan: Vilken eller vilka är orsakerna till att du hittills inte har valt att studera utomlands? Flera svarsalternativ kunde väljas, andelar i procent¹

	2015	2017
Jag vet för lite om utländska utbildningar	23	20
Jag vill/kan inte vara borta från min familj så länge	21	16
Jag tror inte att utbildningen utomlands är bättre än den jag läser här i Sverige	14	15
Jag tycker det är för krångligt att söka till en utbildning utomlands	14	15
Den utländska utbildning jag skulle kunna tänka mig är för dyr	17	13
Min studieskuld skulle bli högre om jag studerade utomlands	11	10
Jag är osäker på om utlandsstudier kan tillgodoräknas i min svenska utbildning	8	9
Jag tror inte att jag klarar språket	11	8
Utlandsstudierna skulle förlänga utbildningstiden	8	8
Jag tycker det är för krångligt att söka studiestöd för studier utomlands	7	7
Studiemedlen för utlandsstudier är för låga	7	5
Jag tror inte att jag skulle klara av att studera utomlands (p.g.a. andra orsaker än språket eller familjen)	4	4
Jag skulle inte få studiemedel från CSN	5	3
Jag har hittills inte kommit in på den utbildning jag vill gå	3	3
Annat ²	11	10

¹ Frågan besvarades enbart av dem som hade funderat på att studera utomlands.

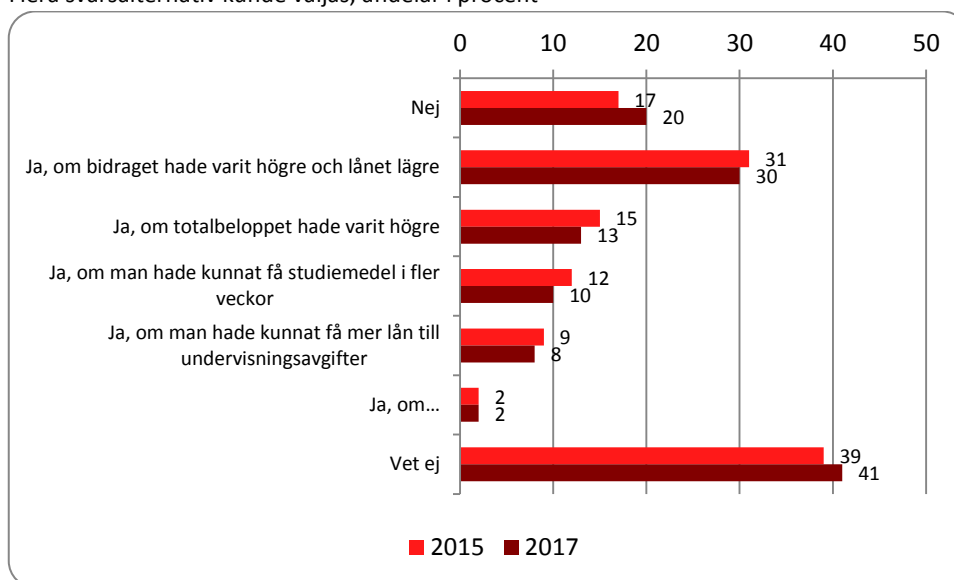
² Exempel på svar var ”Ska studera utomlands senare”, ”Trivs bra där jag är”, ”Tveksam”, ”Tidpunkten är inte rätt”, ”Vägar inte lämna min lägenhet då det är omöjligt att få en ny”.

Andelen som anger familjeskäl till att inte åka utomlands har minskat med 5 procentenheter. Dessutom har andelen som anger att utbildningen är för dyr minskat med 4 procentenheter. Det senare ligger i linje med ambitionen att möjliggöra studier även vid dyrare utbildningar. Utöver detta har andelen som anger att studiemedlen för utlandsstudier är för låga minskat något. Resultaten tyder på att studerande i något högre utsträckning än tidigare kan välja utbildning utan ekonomiska restriktioner.

De vanligaste länderna studerande har funderat på att studera i är USA och Storbritannien, vilket var fallet både 2015 och 2017.

Förutom den mer allmänna frågan om skälen att avstå från utlandsstudier ställdes i enkätundersökningarna en mer specifik fråga om studiemedelssystemets betydelse för detta val. Även denna fråga besvarades av dem som funderat på att studera utomlands.

Diagram 1. Svar på frågan: Skulle du studera utomlands om studiemedelssystemet var annorlunda?¹
 Flera svarsalternativ kunde väljas, andelar i procent

¹ Frågan besvarades bara av dem som funderat på att studera utomlands.

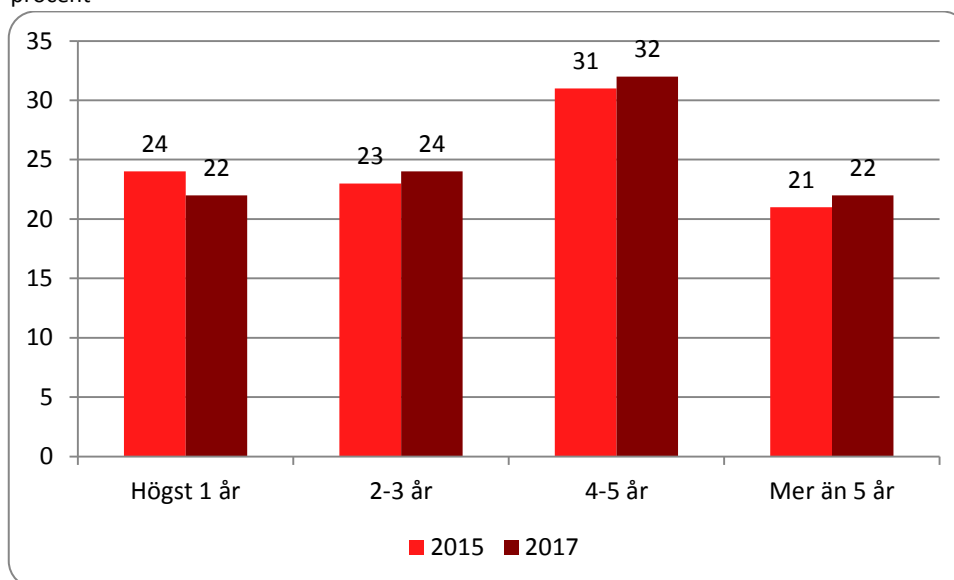
Av dem som besvarat frågan anger 41 procent att de inte vet om de skulle ha studerat utomlands om regelverket varit annorlunda och 20 procent anger att andra regler inte hade påverkat deras val. Dessa andelar var något högre 2017 än 2015. Den andel av respondenterna som anger att olika regeländringar hade kunnat påverka deras beslut, har således minskat något. Högre bidrag och lägre lån är det vanligaste svarsalternativet bland dem som svarar att en regeländring hade kunnat få dem att studera utomlands, 30 procent anger att en sådan förändring hade kunnat få dem att studera utomlands. Därefter följer önskemål om ett högre totalbelopp och fler veckor med studiemedel.

3. Utbildningen utomlands

3.1 Varierande längd på utbildningarna

Studieinriktningen bland dem som besvarat CSN:s enkäter har inte förändrats nämnvärt mellan 2015 och 2016. De vanligaste studieinriktningarna är samhällsvetenskapliga ämnen, följt av studier inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Diagram 2. Svar på frågan: Hur länge räknar du sammanlagt med att studera utomlands? Andelar i procent

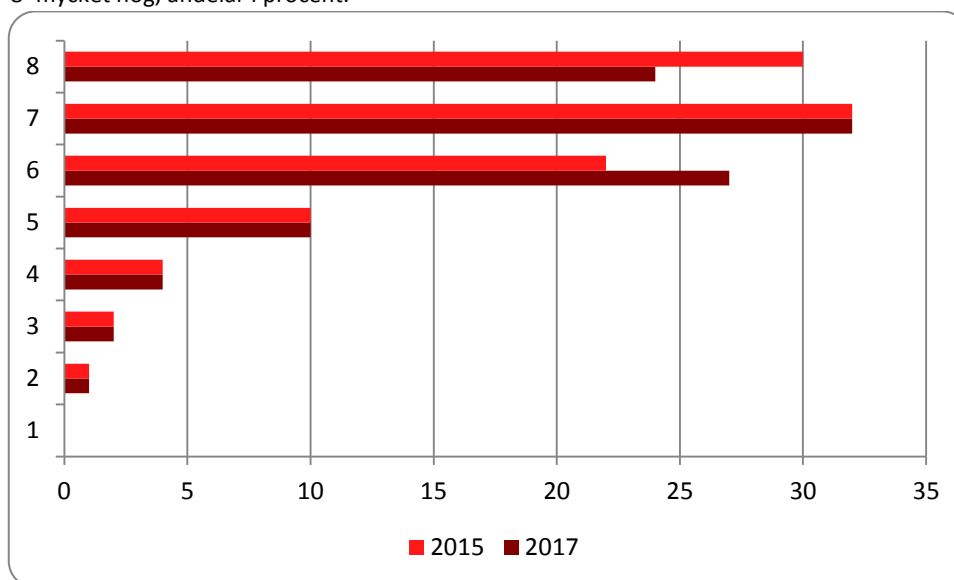
De studerande planerar naturligt nog att studera utomlands under olika lång tid. Relativt många – mer än hälften – planerar att studera utomlands i minst 4 år. Andelen som planerar att studera utomlands under längre tid än ett år har ökat mellan 2015 och 2017, medan andelen som har planerade utlandsstudier under högst 1 år har minskat med 2 procentenheter. Förändringarna ligger inom felmarginalen och är alltså inte statistiskt säkerställda. Förändringen ligger i linje med att andelen som studerar på utbytesprogram eller på språkkurser, vilket ofta innebär utlandsstudier i en eller två terminer, har minskat. Det är inte några stora skillnader mellan män och kvinnor när det gäller utbildningslängd, förutom att män är något överrepresenterade bland dem som avser att studera utomlands i mer än 5 år. Männen var överrepresenterade bland dem som studerar under längst tid utomlands både 2015 och 2017.

3.2 Studerande anser att kvaliteten är hög

Utländsstuderande är relativt nöjda med kvaliteten på sin utländska utbildning. Av dessa ger 56 procent utbildningen något av de två högsta ”betygen”.

Under 2017 var det genomsnittliga betyget på en åttagradig skala 6,52, vilket var något lägre än 2015. De studerandes bedömning av utbildningens kvalitet har försämrats något både bland kvinnor och män, men minskningen är något större bland kvinnorna. Under 2017 gav kvinnliga utländsstuderande sin utbildning ett genomsnittligt betyg på 6,50 medan motsvarande betyg var 6,54 för manliga studerande.

Diagram 3. Svar på frågan: Hur bedömer du kvaliteten på din utländska utbildning? 1=mycket låg, 8=mycket hög, andelar i procent.

Både 2015 och 2017 satte utlandsstuderande i genomsnitt högre betyg på sina utbildningar än studerande i Sverige. Även studerande i Sverige satte under 2017 ett genomsnittligt lägre betyg på sin utbildnings kvalitet, jämfört med 2015.

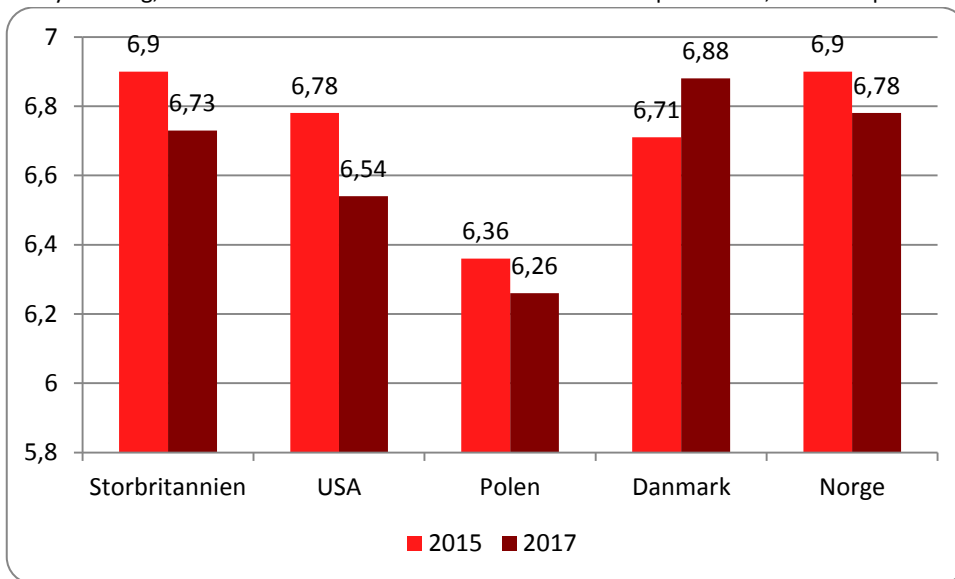
Tabell 8. Genomsnittlig bedömning av kvaliteten på utbildningen (gradering 1-8) Utlandsstuderande respektive studerande i Sverige

	2015	2017
Utlandsstuderande	6,63	6,52
Studerande i Sverige	6,28	6,16

Studerande i de vanligaste studieländerna sätter i flera fall högre betyg på utbildningskvaliteten än genomsnittligt. Under 2017 var det studerande i Danmark som tilldelade sin utbildning det högsta genomsnittliga betyget, 6,88³.

³ Jämförelsen avser studieländer med fler än 50 respondenter.

Diagram 4. Svar på frågan: Hur bedömer du kvaliteten på din utländska utbildning? 1=mycket låg, 8=mycket hög, fördelat efter de fem studieländer med flest respondenter, andelar i procent¹

¹ Observera att skalan är bruten och att graderingen börjar vid 5,8.

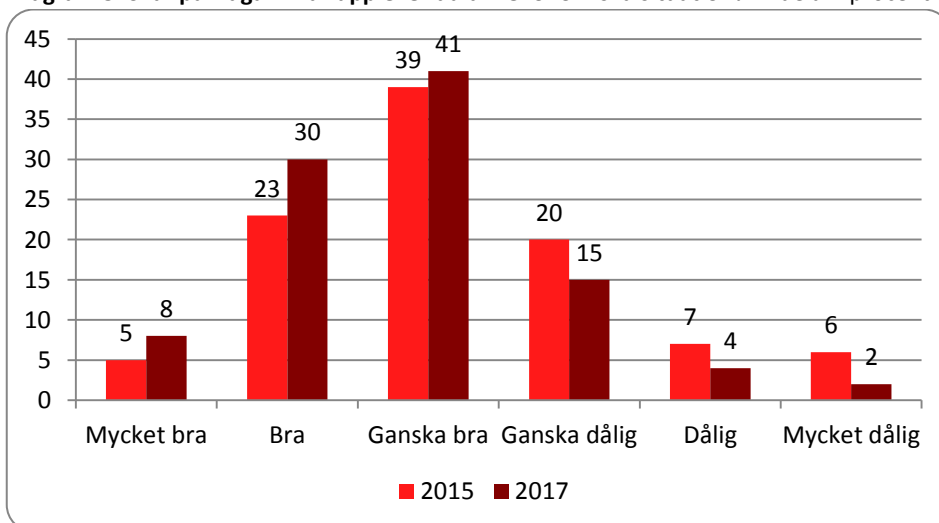
Att den skattade kvaliteten på utlandsutbildningarna minskar ligger givetvis inte i linje med reformens avsikter. Förändringen är dock så liten att den måste betraktas som osäker.

4. Studieekonomin

4.1 Högre andel ser positivt på studieekonomin

Andelen av de utlandsstuderande som bedömer att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra har ökat med 12 procentenheter mellan 2015 och 2017. Under 2017 uppgick denna andel till 79 procent av de studerande.

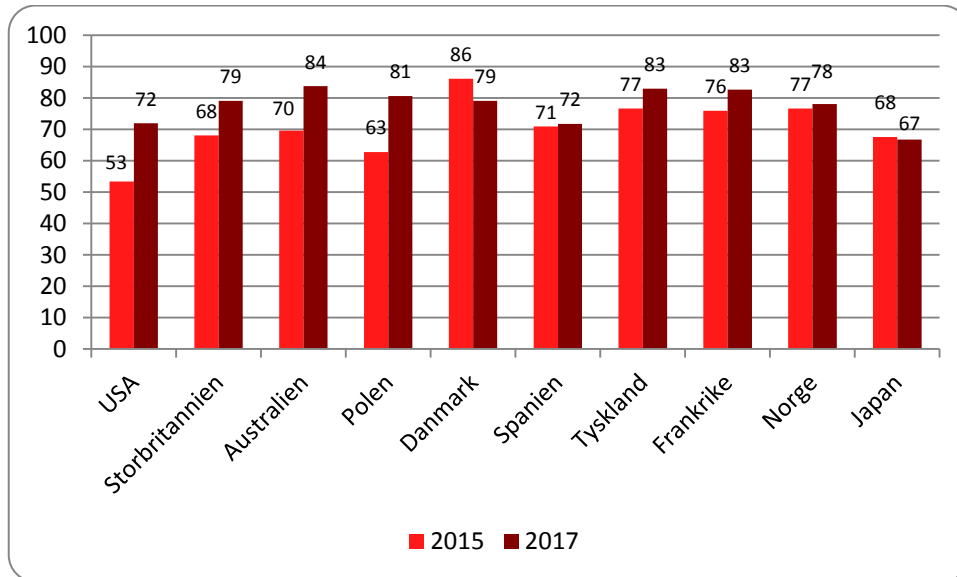
Diagram 5. Svar på frågan: Hur upplever du din ekonomiska situation? Andelar i procent

Män gör en något mer positiv bedömning av sin ekonomiska situation än kvinnor och männens skattning av studieekonomin har förbättrats mer än kvinnornas mellan 2015 och 2017.

I diagram 6 redovisas resultatet för de tio största studieländerna läsåret 2015/16. Andelen som upplever att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra har ökat i samtliga dessa länder utom i Danmark och Japan. På grund av få svar är resultatet för enskilda länder dock osäkra.

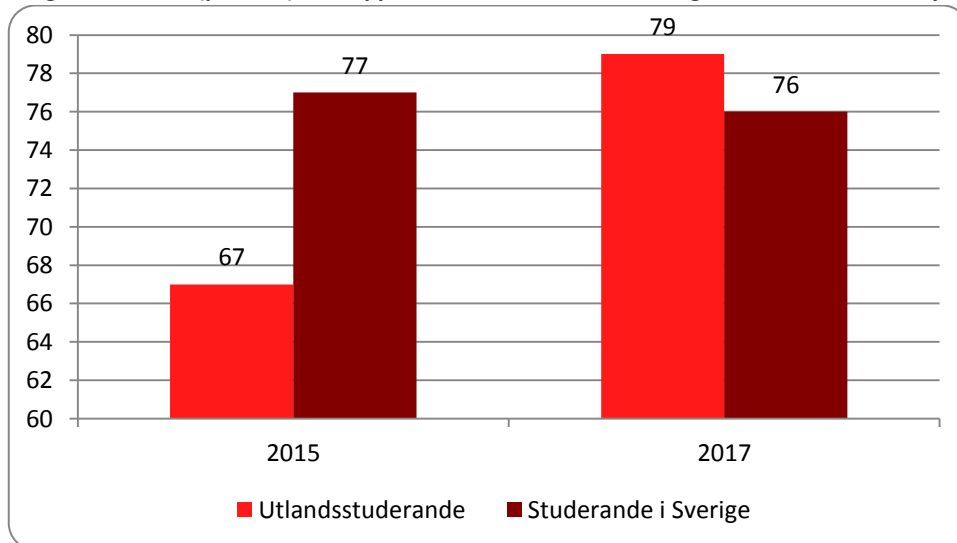
Diagram 6. Andel (procent) som anger att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra, fördelat efter studieland¹

¹ Relativt få respondenter per land innebär att resultaten och, framför allt, utvecklingen, är osäkra. Antalet respondenter i Australien, Tyskland och Frankrike understiger 100 och få respondenter gör resultaten mer osäkra.

Av dem som studerar i Sverige är det 76 procent som upplever att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra. Därmed är utlandsstuderande 2017 mer nöjda med sin ekonomiska situation än de som studerar i Sverige. Det är ett omvänt förhållande jämfört med 2015.

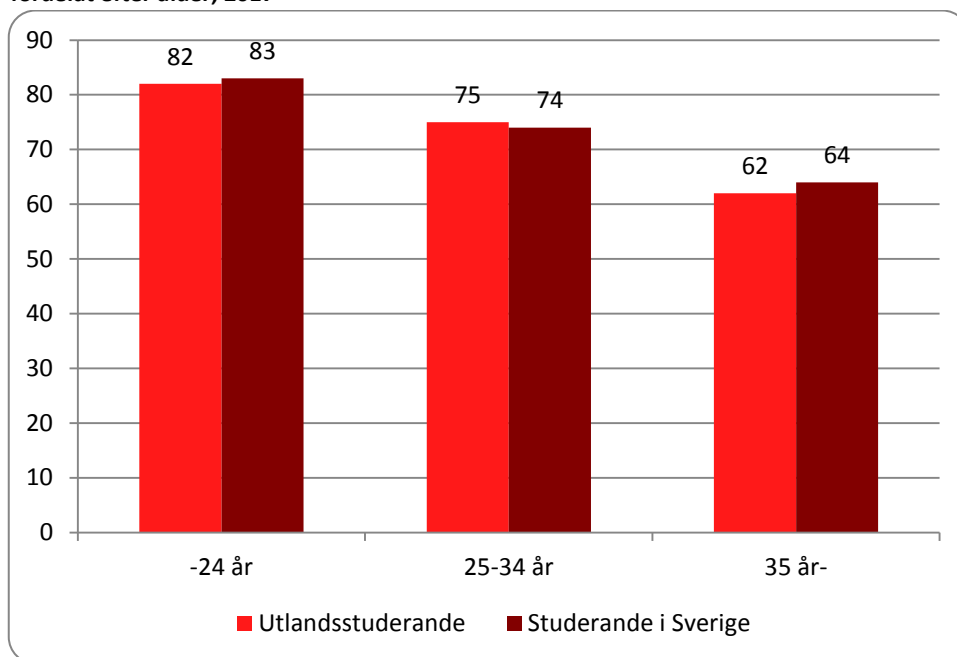
Diagram 7. Andel (procent) som upplever att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra

Att en högre andel av de utlandsstuderande upplever att deras studieekonomi är god motsvaras alltså inte av någon liknande ökning för studerande i Sverige.

Vid en jämförelse mellan studerande i samma åldersgrupper framgår det dock att bedömningen av studieekonomin är i stort sett helt likartad vid en jämförelse av utlandsstuderande och studerande i Sverige. Den mer positiva bedömningen beror alltså till stor del på att utlandsstuderande i genomsnitt är yngre än studerande i Sverige.

Diagram 8. Andel (procent) som upplever att studieekonomin är ganska bra, bra eller mycket bra, fördelat efter ålder, 2017

4.2 Färre får ekonomiskt stöd från föräldrar

Studerandes inkomster består inte enbart av studiemedel utan även av andra inkomster. Den ekonomiska situationen är inte heller enbart en spegling av inkomsterna utan även av utgifterna. Den mer positiva uppfattningen om studieekonomin behöver därmed inte nödvändigtvis ha med förändringen av utlandsstudiemedlen att göra.

Tabell 9. Svar på frågan: Förutom att ta studiemedel, finansierar du dina studier eller ditt uppehälle på något annat sätt? Flera svarsalternativ kunde väljas, andelar i procent

	2015	2017
Ja, jag använder sparade medel	49	48
Ja, jag får ekonomiskt stöd från förälder/föräldrar	42	36
Ja, jag arbetar och har lön	24	24
Ja, jag har stipendium	21	18
Ja, jag får ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän	5	5
Ja, jag tar banklån	2	2
Ja, jag finansierar studierna med något annat ¹	5	5
Nej	15	19

¹ Exempel på svar: "Aktiehandel", "Hyr ut lägenhet", "Utländska studielån".

Förutom på ett par punkter är utlandsstuderandes inkomstkällor desamma 2017 som de var 2015. Andelen som får stöd av sina föräldrar har dock minskat, liksom andelen som har någon form av stipendium. Det är också noterbart att andelen som inte finansierar studierna på något annat sätt än genom studiemedelssystemet har ökat, en förändring som dock ligger inom felmarginalen.

Mot bakgrund av att en högre andel av de studerande upplever att studieekonomin är god samtidigt som övriga inkomstkällor har minskat, är det troligt att förbättringen av studieekonomin har med utlandsstudiemedlen att göra, och då även med den reform som genomfördes den 1 juli 2015. Antagandet får även stöd av att studerande i Sverige inte redovisar någon motsvarande förbättring av studieekonomin. Vi återkommer till studiemedlen i kapitel 5.

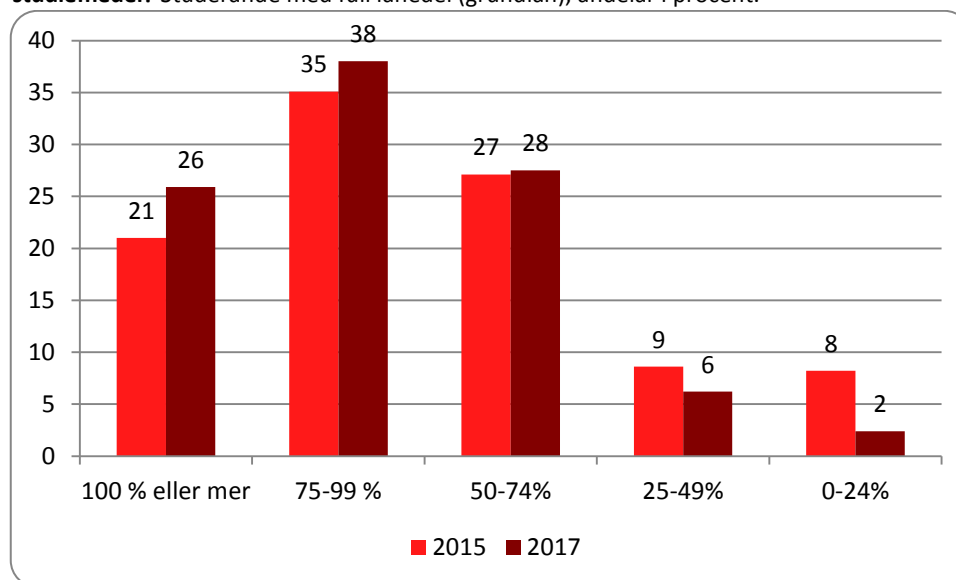
Boendet utgör den största utgiftsposten för hälften av dem som studerar utomlands och undervisningsavgifter är största kostnaden för 37 procent av de studerande. Jämfört med 2015 är det en högre andel som under 2017 anger boendekostnaderna som den tyngsta utgiftsposten.

5. Studiestödet

5.1 Studiemedlen räcker längre

Studiemedlen, bidrag och lån, är avsedda att kunna täcka normala levnadsomkostnader för den som studerar. Eftersom det är summan av bidrag och lån som ska kunna täcka levnadsomkostnader redovisas inledningsvis i detta avsnitt enbart svaren från de respondenter som har full lånedel (grundlån⁴).

Diagram 9. Svar på frågan: I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel? Studerande med full lånedel (grundlån), andelar i procent.

⁴ Med grundlån avses den lånedel som utgör 28,4 procent av det totala studiemedelsbeloppet. I begreppet grundlån ingår inte merkostnadslån eller tilläggs lån.

Andelen av de utlandsstuderande som bedömer att studiemedlen täcker deras levnadsomkostnader har ökat från 21 till 26 procent och andelen som bedömer att de har minst 75 procent kostnadstäckning har ökat med 8 procentenheter till 64 procent. Detta bör generellt sett öka möjligheterna att studera utomlands.

Det är framför allt manliga studerande som upplever att studiemedlen räcker längre än tidigare. Bland manliga utlandsstuderande har andelen som upplever full kostnadstäckning ökat med knappt 9 procentenheter till 31 procent. Motsvarande ökning bland kvinnor är 3 procentenheter till 23 procent. En mindre del av skillnaden mellan kvinnors och mäns upplevelse av studiemedlens tillräcklighet kan förklaras av att kvinnor är överrepresenterade bland de studerande i USA och Norge som besvarat enkäten.⁵ Detta förklarar dock inte hela den relativt stora skillnaden mellan kvinnor och män.

Även studerande i Sverige redovisar en förbättrad tillräcklighet för studiemedlen mellan 2015 och 2017, men inte lika stor som utlandsstuderande. Andelen som upplever att studiemedlen räcker till samtliga omkostnader har ökat med 5 procentenheter, men andelen som upplever att minst 75 procent av kostnaderna täcks av studiemedlen har däremot bara ökat med 3 procentenheter.

I samband med förändringarna av utlandsstudiemedlen 2015 ändrades principerna för lånebeloppen i olika länder. Tidigare beräknades lånebeloppet med utgångspunkt i en uppskattning av kostnadsläget i landet. Nu kan studerande låna samma belopp oavsett studieland, samma lånebelopp som gäller i Sverige. Studerande kan därutöver välja att ta ett särskilt merkostnadslån för utlandsstuderande. I följande tabeller redovisas andelen av de studerande som har full lånedel (grundlån) som svarat att de upplever att studiemedlen ger full respektive minst 75-procentig kostnadstäckning.

Tabell 10. Svar på frågan: I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel?¹ Studerande med full lånedel, andel som svarat minst 100 procent respektive minst 75 procent.

	Studiemedlen täcker 100 % av levnadsomkostnaderna			Studiemedlen täcker minst 75 % av levnadsomkostnaderna		
	2015	2017	Förändring (procentandelar)	2015	2017	Förändring (procentandelar)
USA	17 %	9 %	-8	47 %	47 %	0
Storbritannien	24 %	28 %	4	58 %	69 %	11
Australien	13 %	27 %	14	42 %	48 %	6
Polen	15 %	40 %	25	51 %	68 %	17
Danmark	26 %	22 %	-4	68 %	73 %	5
Spanien	18 %	28 %	10	33 %	60 %	27
Tyskland	21 %	28 %	7	76 %	79 %	3
Frankrike	27 %	32 %	5	69 %	77 %	8
Norge	10 %	20 %	10	59 %	54 %	-5
Japan	38 %	25 %	-13	69 %	64 %	-5
<i>Sverige</i>	<i>34 %</i>	<i>39 %</i>	<i>5</i>	<i>72 %</i>	<i>75 %</i>	<i>3</i>

¹ För samtliga länder utom USA, Storbritannien, Norge och Sverige understiger antalet svarande 100. Få respondenter gör resultaten osäkra.

⁵ Kvinnor utgjorde 69 procent av de studerande i USA som besvarat enkäten och 65 procent av de respondenter som studerar i Norge.

Studiemedlens tillräcklighet tycks enligt svaren ha förbättrats i de flesta länder. Särskilt påtaglig tycks förbättringen vara för studerande i Polen och Spanien. Även studerande i Storbritannien, Australien, Tyskland och Frankrike upplever att studiemedlen täcker en högre andel av levnadsomkostnaderna under 2017 jämfört med 2015.

Studerande i Japan och i USA bedömer däremot att studiemedlen täcker en lägre andel av levnadsomkostnaderna än tidigare. Studerande i USA är de som har svårast att få studiemedlen att räcka. Bara 9 procent anser att studiemedlen täcker deras omkostnader och mindre än hälften anser att de täcker minst 75 procent av omkostnaderna.

Förändringarna i de studerandes svar angående studiemedlens tillräcklighet skulle kunna tänkas följa de beloppsförändringar som gjordes 2015. Av följande tabell framgår hur beloppen förändrades i de vanligaste studieländerna, exklusive respektive inklusive det nya merkostnadslånet för utlandsstudier.

Tabell 11. Förändring av lånebelopp per vecka, kronor

	Förändring exkl. merkostnadslån för utlandsstudier	Förändring inkl. nytt merkostnadslån för utlandsstudier
USA	-1 120	-564
Storbritannien	-520	36
Australien	-970	-414
Polen	230	786
Danmark	-170	386
Spanien	-120	436
Tyskland	380	936
Frankrike	-620	-64
Norge	-120	436
Japan	-620	-64

Den försämring studerande i USA och Japan redovisar i sina enkätsvar är logisk i förhållande till beloppsändringarna, liksom förbättringen i bl.a. Tyskland och Polen. Däremot redovisar studerande i Australien och Frankrike en förbättrad ekonomisk situation, trots lägre lånebelopp. En förklaring till det skulle kunna vara de mer flexibla möjligheterna till uttag av merkostnadslån för undervisningsavgifter. Det är inte omöjligt att studerande före reformen tog av sina ”ordinarie” studielån för att betala undervisningsavgifter. Nu ges större möjligheter att täcka undervisningsavgifterna med merkostnadslånet, vilken kan innebära att de ordinarie studielånen kan användas till de levnadsomkostnader som de är avsedda för. Detta skulle även kunna gälla USA och i så fall förklara varför studerande i USA anser att studieekonomi förbättrats (se diagram 6) trots att studiemedlen inte täcker mer av levnadsomkostnaderna.

Valutakurser är en annan faktor som kan påverka studiemedlens tillräcklighet. Eftersom studiemedel betalas ut i svenska kronor påverkar en starkare krona köpkraften positivt, och tvärtom. Under 2017⁶ hade den svenska kronan försvagats något jämfört med några större valutor, bl.a. amerikanska och australiska dollar, japanska yen och gentemot euron. Kronan hade stärkts något gentemot det brittiska pundet.

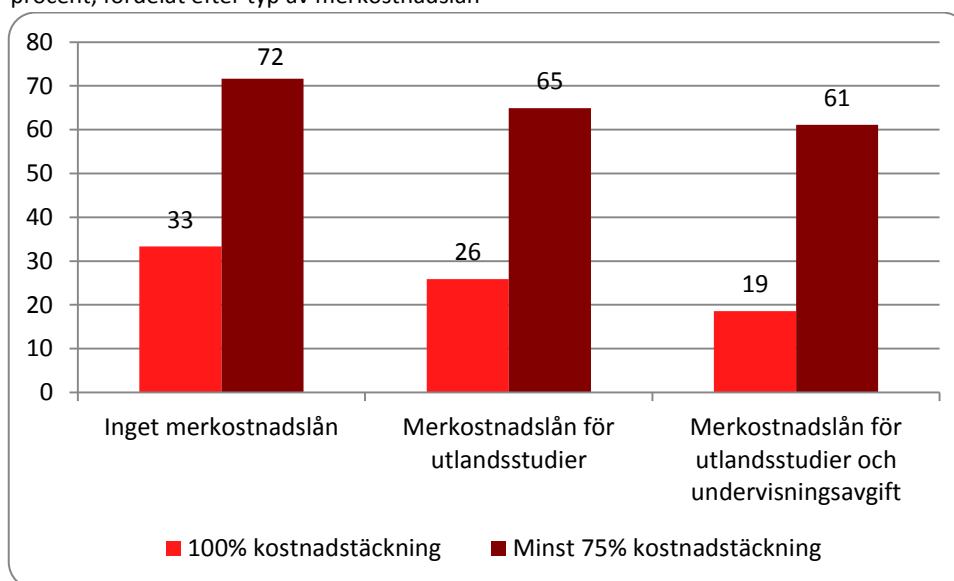
För att möjliggöra en jämförelse finns även studerande i Sverige finns med i tabell 10. Svaren från svenska studiemedelstagare med full lånedel tyder på en liten förbättring mellan 2015

⁶ Kvartal 1 2017 jämfört med kvartal 1 2015. Källa: Riksbanken.

och 2017. Studiemedlen tycks räcka lite sämre i flera andra länder, jämfört med förhållandena i Sverige. Bara bland studerande i Polen anger en högre andel att studiemedlen täcker samtliga levnadsomkostnader. Andelen som anser att studiemedlen täcker minst 75 procent av levnadsomkostnaderna är dock ungefär densamma i Danmark, Tyskland och Frankrike som i Sverige.

Som kompensation för eventuellt lägre lånebelopp ges studiemedelstagarna efter reformen möjlighet att ta ett särskilt merkostnadslån för utlandsstuderande. En hypotes skulle kunna vara att de som tar detta merkostnadslån som ett komplement till det vanliga lånet, har större förutsättningar att få studiemedlen att räcka till. Så tycks dock inte vara fallet.

Diagram 10. Svar på frågan: I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel? Studerande med full lånedel, andel som svarat minst 100 procent respektive minst 75 procent, fördelat efter typ av merkostnadslån

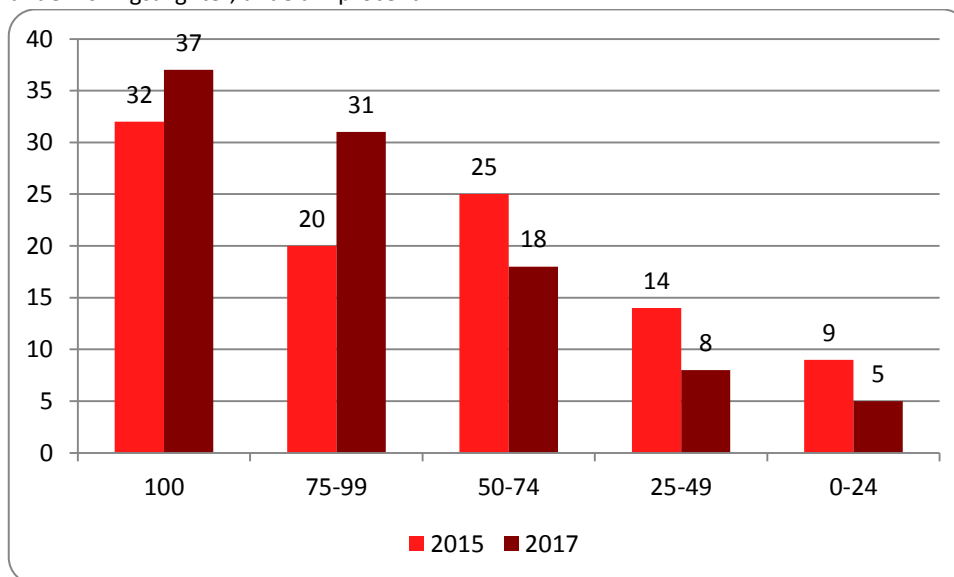
Tvärt emot den nämnda hypotesen anger de som har merkostnadslån att studiemedlen täcker en lägre andel av levnadsomkostnaderna än de som inte har merkostnadslån. Detta hänger sannolikt samman med att merkostnadslån är mycket vanligt i vissa länder där de studerande upplever att studiemedlen täcker en förhållandevis låg andel av deras kostnader, bl.a. i USA och Australien. I dessa länder kan möjligheterna att mer flexibelt ta ut merkostnadslån bidra till en förbättrad upplevelse av den ekonomiska situationen, samtidigt som andelen som upplever att studiemedlen täcker levnadsomkostnaderna är förhållandevis låg.

Merkostnadslånet för undervisningsavgifter täcker en större del av undervisningsavgifterna 2017 än 2015 för de studerande som har sådana avgifter och även väljer att ta merkostnadslån. Bland dem som tar merkostnadslån för undervisningsavgifter anger 37 procent att dessa täcker hela avgiften, vilket är en ökning med 5 procentenheter. 68 procent anger att lånet täcker minst 75 procent av avgiften, jämfört med tidigare 52 procent. Det är sannolikt att möjligheten till ett mer flexibelt uttag av merkostnadslånet har bidragit till förbättringen. Trots den ökade andelen som anser att merkostnadslånet täcker undervisningsavgiften kan det, mot bakgrund av de nya möjligheterna till ett flexibelt uttag, anses förvånande att andelen inte är ännu högre. En möjlig förklaring är att de studerande dels kan ha svårt att skilja mellan de olika lånetyperna⁷, dels bedömer ekonomin som en helhet och inte

⁷ CSN (2016).

merkostnadslånet separat. Båda dessa faktorer skulle kunna bidra till att svaren på frågan eventuellt inte full ut speglar just merkostnadslånet i förhållande till undervisningsavgiften.

Diagram 11. Svar på frågan: I vilken utsträckning täcks dina undervisningsavgifter av merkostnadslån för undervisningsavgifter? Studerande som angivit att de tar merkostnadslån för undervisningsavgifter, andelar i procent

Av dem som tar merkostnadslån för undervisningsavgifter anger ungefär tre fjärdedelar att de inte, eller troligen inte, skulle ha kunnat studera på den utbildning de gör om de inte hade kunnat få merkostnadslån. Det är en liten minskning jämfört med 2015.

5.2 Färre än tidigare skulle vilja ta mer lån

Utlandsstuderande har högre studieskulder än studerande i Sverige.⁸ Detta kan ha flera orsaker, t.ex. att utlandsstuderande ofta betalar studieavgifter och att utbildningstiden ofta blir längre för dem som studerar helt eller delvis utomlands.

Under 2017 anger 66 procent av dem som studerar med studiemedel att de kommer att få en högre studieskuld än om de hade studerat i Sverige. Andelen är i princip oförändrad jämfört med 2015. Av dem som tar lån vid undersökningstillfället är det 72 procent som anger att utlandsstudierna innebär högre skuldsättning, 21 procent bedömer att skulden blir ungefär densamma som om de hade studerat i Sverige och 7 procent kan inte göra någon bedömning.

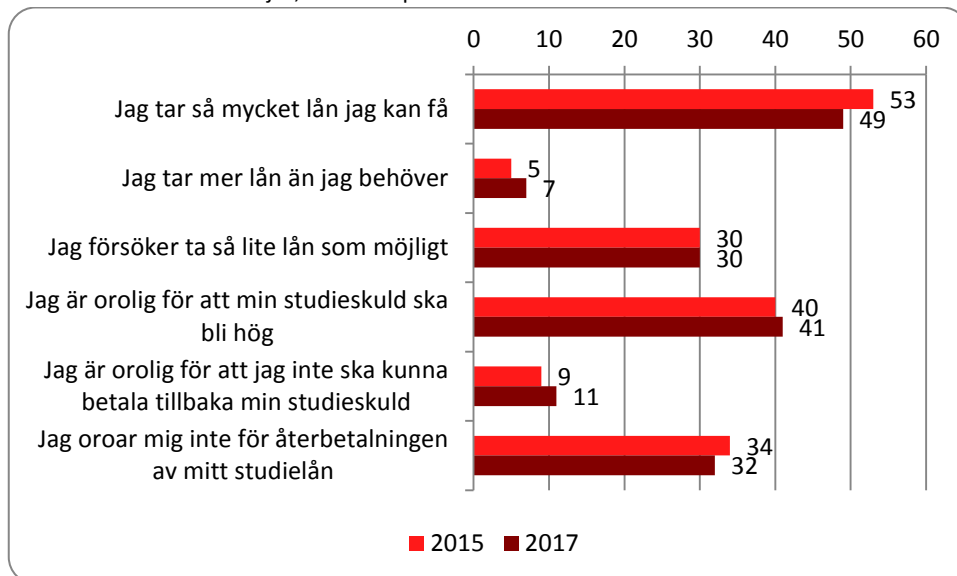
Av dem som tar lån anger 49 procent att de tar så mycket lån de kan få och 7 procent anger att de tar mer lån än de egentligen behöver. Den andel som tar så mycket lån de kan få har minskat något sedan 2015. I övrigt anger 30 procent att de försöker ta så lite lån som möjligt.

Det är 41 procent av de låntagare som studerar utomlands och som tar lån som anger att de känner en oro för att studieskulden ska bli hög och 11 procent oroar sig för att inte kunna betala tillbaka sin skuld. Kvinnor känner sådan oro i betydligt högre utsträckning än män.

⁸ CSN (2017). Genomsnittsskulden för nya återbetalningsskyldiga låntagare som studerat helt eller delvis utomlands var 277 000 kronor 2017. För låntagare som studerat helt eller delvis i Sverige var motsvarande skuld 162 000 kronor.

Dessa andelar är i stora drag oförändrade jämfört med 2015. Sammanataget tycks de nya lånebeloppen inte i någon nämnvärd utsträckning ha påverkat låntagarnas syn på låntagande och skuldsättning.

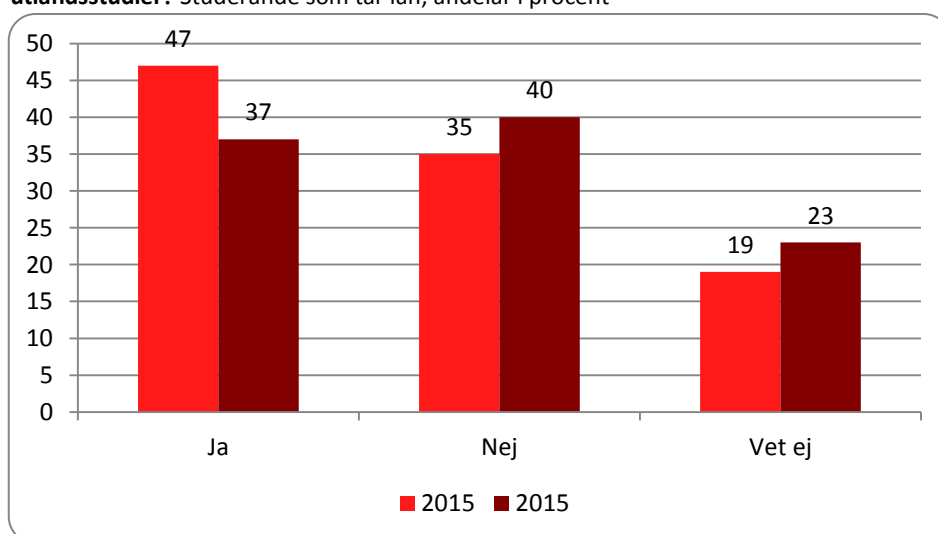
Diagram 12. Svar på frågan: Hur ser du på ditt låntagande? Studerande som tar lån, flera svarsalternativ kunde väljas, andelar i procent

Jämfört med studerande i Sverige är det en högre andel av de utlandsstuderande låntagarna som tar så mycket lån de kan. I Sverige var det 39 procent av låntagarna som under 2017 svarade att de lånade så mycket de kunde. Utlandsstuderande oroar sig också i högre utsträckning än studerande i Sverige för att deras skuld ska bli hög. I Sverige är det 25 procent som känner en sådan oro, jämfört med 41 procent av dem som studerar utomlands.

De som tar lån fick följdfrågan om de skulle vilja ta mer lån om det var möjligt. Lite mer än en tredjedel skulle vilja ta mer lån, en andel som har minskat med 10 procentenheter mellan 2015 och 2017.

Diagram 13. Svar på frågan: Om det vore möjligt – skulle du vilja ta mer studielån under dina utlandsstudier? Studerande som tar lån, andelar i procent

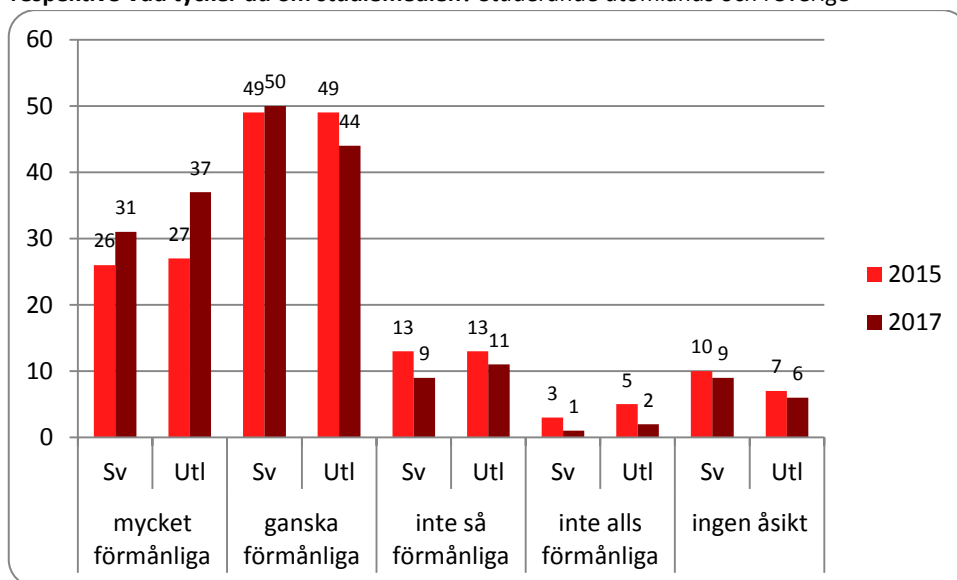

Svaren indikerar att fler studerande upplever att de befintliga studielånen är tillräckliga under 2017 jämfört med 2015. Eftersom andelen studerande i Sverige som skulle vilja ta mer lån har ökat något mellan 2015 och 2017 tyder resultatet på att förändringen är en effekt av förändringarna av utlandsstudiemedlen.

5.3 Högre andel upplever att studiemedlen är förmånliga

Av dem som studerar med studiemedel utomlands har 81 procent uppfattningen att de svenska studiemedlen för utlandsstudier är ganska eller mycket förmånliga. Det är en ökning med 5 procentenheter sedan 2015. Studerande i Sverige redovisar dock motsvarande attitydförändring varför det inte är säkert att förändringen ska ses som enbart en effekt av de förändringar som gjorts av utlandsstudiemedlen.

Diagram 14. Svar på frågan: Vad tycker du om de svenska studiemedlen för utlandsstudier? respektive Vad tycker du om studiemedlen? Studerande utomlands och i Sverige

En målsättning med reformeringen av utlandsstudiestödet var att regelverket skulle bli enhetligt och överblickbart för den enskilde.⁹ I förlängningen skulle regelverket därmed underlätta utlandsstudier.

Någon förändring av de studerandes syn på regelverket går dock inte att se. Något mer än hälften av dem som studerar utomlands anser att reglerna är lätta att förstå och 12 procent anser att de är svåra att förstå. Andelen som tycker reglerna är svåra att förstå har ökat med 2 procentenheter. Utlandsstuderande gör samma bedömning av regelverket som studerande i Sverige.

Respondenterna gavs möjlighet att i fritext ge sin syn på regelverket. De som anser att regelverket är enkelt att förstå hänvisar i många fall till att alla reglerna är tydligt beskrivna på CSN:s hemsida. De som anger att reglerna är svåra att förstå lämnar ofta kommentarer som har med administrationen av deras ansökan att göra, t.ex. att det är svårt att få tydliga

⁹ Prop. 2012/13:152.

svar på sina frågor. Regelverket och administrationen av ansökningar ses alltså ofta som så intimt förknippade att de bedöms som en enhet av de studerande.

Ett av studiestödets mål är att det ska bidra till ökad rekrytering till studier.¹⁰ Ett sätt att mäta studiemedlens rekryterande effekt är att låta studiemedelstagarna svara på frågan om de skulle ha påbörjat sina studier även om det inte hade funnits något statligt studiestöd. De studiemedelstagare som svarar ”nej” eller ”nej, troligen inte” anses rekryterade med hjälp av studiemedlen.

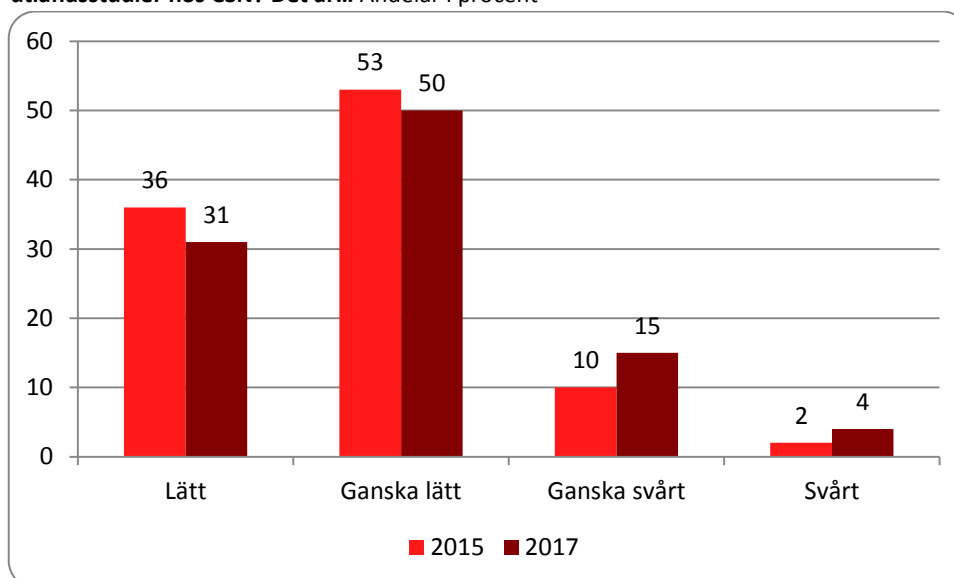
Trots att respondenterna anger att studiemedlen räcker längre än tidigare och trots att färre studerande använder alternativa inkomstkällor, har studiemedlens rekryterande effekt avtagit marginellt. Andelen utlandsstuderande som anger att de inte eller troligen inte hade påbörjat studierna om det inte hade funnits studiestöd har minskat marginellt, från 67 till 66 procent. Andelen är dock klart högre än motsvarande andel i Sverige där 52 procent under kan anses rekryterade genom studiemedelssystemet.

6. CSN – ansökan och kontakter

6.1 Svårare att ansöka om studiemedel för utlandsstudier

Kontakterna med CSN är givetvis viktiga för den som studerar utomlands. En klar majoritet – 81 procent – av de studerande tycker att det är lätt eller ganska lätt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier. Denna andel har dock minskat med 8 procentenheter sedan 2015. En högre andel tycker därmed att det är svårt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier.

Diagram 15. Svar på frågan: Tycker du att det är lätt eller svårt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier hos CSN? Det är... Andelar i procent

¹⁰ Prop. 2016/17:1.

Respondenterna gavs möjlighet att motivera sitt svar. Synpunkter som framkommer från dem som anser att det är svårt att ansöka är bl.a. att handläggarna inte upplevs som hjälpsamma, att olika handläggare lämnar olika besked, att många dokument måste skickas in, att dokument inte kan mailas eller laddas upp, att dokument kommer bort, att det särskilt för att kunna få merkostnadslån för undervisningsavgifter behövs många dokument, samt att CSN:s handläggare inte visar förståelse för förhållandena i studielandet. Flera respondenter kommenterar också avsaknaden av kontakt mellan CSN och skolan och att CSN:s krav kan vara svåra att förklara för skolan, t.ex:

”Ibland finns inte kriterierna som CSN begär i landet som man studerar i. Jag hade tur att någon i skolan som jag studerar vid skrev ett brev som förklarade och täckte det som CSN ville veta.”

De studerande gavs även möjlighet att gradera kontakterna med CSN på en åttagradig skala. De för vilka kontaktvägen inte varit aktuell ombads att svara ”vet ej/ej aktuellt” och deras svar räknas inte in i följande redovisning av de genomsnittliga ”betygen”.

Tabell 12. Svar på frågan: Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? 1=Mycket dåligt, 8= mycket bra, genomsnittligt betyg

	2015	2017
Via telefon	5,06	5,30
Via brev	5,35	5,13
Via e-post	6,20	6,06
Via e-tjänsterna	6,32	6,18
I sin helhet	6,06	6,02

Förutom kontakterna via telefon ger de som besvarat enkätundersökningen 2017 lägre betyg på de olika kontaktvägar som CSN erbjuder än de som besvarade enkäten 2015. Även bedömningen av kontakterna i sin helhet, vilket är den delfråga som besvarats av flest studerande, innebär en marginell försämring.

De som svarade på enkäten gavs möjlighet att lämna tips till CSN om vad som skulle kunna göras för att förbättra servicen. Återkommande tips handlar om att höja kompetensen hos handläggarna och önskemål om en fast kontakt på CSN. Återkommande är också önskemål om alternativa och gratis kontaktvägar, t.ex. en chattfunktion eller Skype. Ett mycket vanligt förekommande tips är också att frångå kravet på att studieförsäkran måste kickas in i original med posten. En för detta tips typisk kommentar var följande.

”Att använda snigelpost är 1800-tal. Speciellt jobbigt blir det när man bor utomlands.”

6.2 Högre andel efterfrågar mer information

Av de utlandsstuderande bedömer 64 procent att de hade tillräcklig information om studiemedel när de åkte utomlands och 17 procent anser att de inte hade tillräcklig information. Övriga kan inte bedöma om de hade tillräcklig information eller inte. Andelen som anser att de inte hade tillräcklig information har ökat med 2 procentenheter, en ökning som dock ligger inom den statistiska felmarginalen.

Tabell 13. Hur fick du information om studiemedel för utlandsstudier innan du åkte utomlands? Jag fick information... Fördelat efter typ av studier. Flera svarsalternativ kunde väljas, andelar i procent

	2015				2017			
	Free-mover	Språk	Utbyte	Samtliga	Free-mover	Språk	Utbyte	Samtliga
...från CSN	67	47	54	64	60	45	52	58
...från familj eller kompisar	32	19	20	29	36	19	21	33
...från studievägledare, lärare eller någon annan på skolan/högskolan	16	15	52	22	15	14	53	21
...från förmedlare av utlandsstudier	15	43	19	17	11	37	16	13
...på informationsträff eller mässa	4	6	5	4	4	2	7	4
...på något annat sätt	11	12	13	11	14	19	8	13

CSN:s roll som informationsgivare tycks ha minskat. 58 procent anger att de fick information om utlandsstudiemedel från CSN innan de åkte utomlands, en minskning med 6 procentenheter. De som ordnar sin utlandsutbildning på egen hand, free-movers, är de som oftast använder CSN som informationskälla. Andra viktiga informationskällor är familj och kompisar, skolor och högskolor, samt förmedlare av utlandsstudier. Andelen som hämtar information från familj och kompisar har ökat. Förmedlare av utbildning tycks ha fått en något mindre betydelse som informationsgivare. Det kan delvis bero på att antalet språkstudier har minskat. Språkstudier är den studerandegrupp som oftast använder förmedlare. Men även bland dem som studerar på en språkutbildning har andelen som hämtar information från förmedlare minskat, vilket kan ha att göra med att den yngsta studerandegruppen normalt inte längre kan få studiemedel för dessa studier.

7. Diskussion och slutsatser

En högre andel av de studerande anser att deras ekonomiska situation är god. Flera faktorer tyder på att detta beror på förändringen av utlandsstudiemedlen, bl.a. att studiemedlens tillräcklighet i förhållande till levnadsomkostnaderna har förbättrats, att en lägre andel än tidigare får ekonomiskt stöd från föräldrar och att någon motsvarande förbättring inte har skett bland studerande i Sverige. Behovet av ytterligare lån tycks också ha minskat. Av enkätundersökningarna framgår därmed att studieekonomi för utlandsstuderande, generellt sett, har förbättrats som en följd av de förändringar av studiemedelssystemet som gjordes den 1 juli 2015.

Att studiemedlens tillräcklighet upplevs som förbättrad måste anses positivt och i linje med intentionerna. Tillräckliga studiemedel ger fler större frihet vid val av utlandsstudier. Den förbättrade tillräckligheten tycks dock inte gälla alla länder. Studerande i USA och Japan gör en mer negativ bedömning av studiemedlens tillräcklighet än före reformen. Denna utveckling beror sannolikt på att lånebeloppen sänktes i dessa båda länder. På kort sikt är det inte troligt att detta påverkar studerandes val av studieland eller utbildning. På längre sikt kan det dock inte uteslutas att studerandes upplevelse av studiemedlens tillräcklighet i olika länder kan påverka vissa studerandes val.

Studerandes skuldsättning ökar för närvarande ganska mycket. Det beror dels på de generella höjningar av studielånet som gjorts 2010, 2011 och 2015, men även på möjligheten för

utlandsstuderande till mer flexibla uttag av merkostnadslån för undervisningsavgifter. En hög studieskuld är också det vanligaste studiemedelsrelaterade skälet till att studerande avstår från att studera utomlands. Trots den ökande skuldsättningen går det inte av utlandsstuderandes enkätsvar att utläsa någon större ökad oro för hög skuldsättning eller framtida betalnings-svårigheter.

Som ett led i att öka flexibiliteten och att ge fler möjlighet att studera utomlands var ett mål med förändringarna 2015 att förenkla regelverket för utlandsstudiemedel. Denna strävan efter enkelhet tycks dock inte ha blivit verklighet då en något högre andel av de studerande än tidigare tycker att reglerna är svåra att förstå. Studerande sätter även något lägre betyg på CSN:s service och kontakterna med myndigheten under 2017, jämfört med 2015. Detta tyder på att reglerna inte upplevs som enklare, eller åtminstone på att CSN inte har lyckats omsätta regelverket i förenklade rutiner.

Referenser

CSN (2016). *Utlandsstuderandes syn på CSN:s information, sitt merkostnadslån och sin återbetalning. Perioden juni – augusti 2016.*

CSN (2017). *Studiestödet 2016*. CSN, rapport 2017:2. Dnr 2016-100-9238.

Prop. 2012/13:152. *Studiemedel i en globaliserad värld.*

Prop. 2016/17:1. Budgetpropositionen för 2017.

<http://riksbank.se> (2017-06-22) <http://www.riksbank.se/sv/Rantor-och-valutakurser/Sok-rantor-och-valutakurser/?g130-SEKAUDPMI=on&g130-SEKEURPMI=on&g130-SEKGBPPMI=on&g130-SEKJPYPMI=on&g130-SEKUSDPMI=on&from=2015-01-01&to=2017-06-22&f=Quarter&cAverage=Average&s=Comma>

Bilaga 1 – Enkät till utlandsstuderande 2017

Enkäten genomfördes som en webbundersökning. Enkäten har således inte haft det utseende som den pappersförlaga som presenteras här. Exempelvis har hopp mellan frågor skett med automatik. Ordalydelsen i frågeställningarna har dock varit desamma som här. Enkäten avseende 2015 var likadan som den 2017.

Frågor om dina utlandsstudier

1. Studerar du utomlands med studiemedel under våren 2017?

- Ja
- Nej

Då är den här enkäten inte för dig.
Skicka ändå in enkäten så slipper du att
få några påminnelser!

2. Inom vilket ämnesområde studerar du utomlands? Välj det ämnesområde du huvudsakligen studerar inom.

- Allmänna gymnasiestudier (som inte är yrkesinriktade)
- Pedagogik och lärarutbildning
- Humaniora och konst (inkl. språkkurser på gymnasial nivå)
- Samhällsvetenskap, juridik, ekonomi och administration (inkl. t.ex. sociologi, psykologi och teologi)
- Naturvetenskap, matematik och data
- Teknik och tillverkning
- Lant- och skogsbruk samt djursjukvård (inkl. veterinär)
- Hälso- och sjukvård samt social omsorg (inkl. läkare och tandläkare)
- Tjänster, t.ex. turism, hotell, restaurang och transport
- Annat, nämligen _____

3. Vilka är orsakerna till att du har valt att studera utomlands? Välj de tre viktigaste orsakerna och rangordna dessa med 1, 2 och 3, där 1 är den viktigaste orsaken.

- Den utbildning jag läser finns inte i Sverige
- Den utländska utbildning jag läser har högre kvalitet än motsvarande utbildning i Sverige
- Jag vill förbättra mina ämneskunskaper inom det område jag bedriver studier/komplettera min svenska utbildning
- Jag kom inte in på någon utbildning i Sverige som jag ville gå
- Jag vill förbättra mina möjligheter på arbetsmarknaden
- Jag planerar för en internationell yrkeskarriär
- Jag vill främst skaffa mig erfarenheter vid sidan av studierna
- Jag vill förbättra mina språkkunskaper
- Jag vill byta miljö och testa något nytt
- Jag har kompisar som studerar utomlands
- Jag har familj eller släkt som bor i landet där jag studerar
- Annat, nämligen _____

4. **Varför valde du att studera i det land som du studerar i?** Välj de tre viktigaste skälen och rangordna dessa med 1, 2 och 3, där 1 är den viktigaste orsaken.

- Den utbildning jag ville gå finns här
- Kvaliteten på den utbildning jag ville gå är högst här
- Jag ville studera på en viss skola som finns här
- Jag ville studera landets språk
- Jag är intresserad av landets kultur
- Klimatet och levnadsmiljön är bra här
- Min svenska högskola har ett utbytesprogram med en högskola här
- Jag valde det land och den skola där jag kunde komma in på den utbildning jag ville gå
- Utbildningen jag går är prisvärd jämfört med utbildning i andra länder
- Jag har vänner här
- Jag har familj eller släkt här
- Studiemedlen räcker bättre här jämfört med i andra länder
- Det är billigt att leva här jämfört med andra länder
- Jag har för avsikt att bosätta mig här
- Annat, nämligen _____

5. **Om du hade kunnat göra om ditt val, hade du hellre studerat i ett annat land än du gör nu?**

- Ja
- Nej → Gå vidare till fråga 8

6. **Betydde studiemedlen något för ditt val av studieland?** Du kan välja flera svarsalternativ.

- Nej, mitt val hade andra orsaker
- Ja, studiemedlen gick inte att leva på i landet där jag helst ville studera
- Ja, merkostnadslånet räckte inte till att betala undervisningsavgifterna i landet där jag helst ville studera
- Ja, jag ville inte ta så mycket lån som jag hade varit tvungen till i det land där jag helst ville studera
- Ja, på grund av att _____

7. **Vilket land hade du helst studerat i?**

I _____

8. Om du hade kunnat göra om ditt val, hade du hellre studerat på en annan utbildning än du gör nu?

- Ja
- Nej → Gå vidare till fråga 10

9. Betydde studiemedlen något för ditt val av utbildning? Du kan välja flera svarsalternativ.

- Nej, mitt val hade andra orsaker
- Ja, merkostnadslånet räckte inte till att betala undervisningsavgiften på den utbildning jag helst ville gå
- Ja, jag ville inte ta så mycket lån som jag hade varit tvungen till på den utbildning jag helst ville gå
- Ja, på grund av att _____

10. Hur länge räknar du sammanlagt med att studera utomlands?

- Högst 1 år
- 2–3 år
- 4–5 år
- Mer än 5 år

11. Hur bedömer du kvaliteten på din utländska utbildning?

- Mycket
låg
- Mycket
hög
- Kvaliteten är

Frågor om dina studiemedel och din studieekonomi

12. I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

13. Förutom studiemedel, finansierar du dina studier eller ditt uppehälle på något annat sätt? Du kan välja flera svarsalternativ.

Ja, jag ...

- arbetar och har lön
- använder sparade medel
- får ekonomiskt stöd från förälder/föräldrar
- får ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- tar banklån
- har stipendium
- finansierar studierna med något annat, nämligen _____

- Nej \longrightarrow Gå vidare till fråga 15

14. Varför finansierar du dina studier med något annat parallellt med att du får studiemedel? Välj bara ett svarsalternativ, det huvudsakliga skälet.

För att...

- få extra pengar
- kunna ta mindre studielån
- ha råd att studera
- spara studiemedelsveckor till senare studier
- annan anledning, nämligen _____

15. Innebär utlandsstudierna att du får en högre studieskuld än du skulle ha fått om du hade studerat i Sverige?

- Ja
- Nej, den blir ungefär lika hög
- Nej, jag tar inte lån \longrightarrow Gå vidare till fråga 20
- Vet ej

16. Om det vore möjligt – skulle du vilja ta mer studielån under dina utlandsstudier?

- Ja
- Nej
- Vet ej

17. Hur ser du på ditt låntagande? Du kan välja flera svarsalternativ.

- Jag tar så mycket lån jag kan få
- Jag tar mer lån än jag behöver
- Jag försöker ta så lite lån som möjligt
- Jag är orolig för att min studieskuld ska bli hög
- Jag är orolig för att jag inte ska kunna betala tillbaka min studieskuld
- Jag oroar mig *inte* för återbetalningen av mitt studielån

18. I vilken utsträckning täcks dina undervisningsavgifter av merkostnadslån för undervisningsavgifter?

- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent
- Jag har inga undervisningsavgifter → Gå vidare till fråga 20
- Jag tar inte merkostnadslån för undervisningsavgifter → Gå vidare till fråga 2

19. Om det inte hade funnits merkostnadslån för undervisningsavgifter, hade du då kunnat studera på den utbildning du gör nu?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

20. Hur upplever du din ekonomiska situation under våren 2017?

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

21. **Vilka är dina största utgifter?** Välj de två utgifter som är störst och rangordna dem med 1 och 2, där 1 är den största.

- Boendekostnader
- Undervisningsavgifter
- Resor
- Mat och dagligvaror
- Studiematerial
- Kostnader för telefon, dator m.m.
- Andra kostnader

22. **Skulle du helst vilja ha studiemedlen utbetalade en gång varje termin eller en gång i månaden?**

- En gång varje termin
- En gång i månaden
- På annat sätt

Motivera gärna ditt svar: _____

23. **Vad tycker du om de svenska studiemedlen för utlandsstudier?**

Jag tycker att de...

- är mycket förmånliga
- är ganska förmånliga
- inte är så förmånliga
- inte alls är förmånliga

- Jag har ingen åsikt

24. **Vad tycker du om reglerna för att få studiemedel för studier utomlands?**

- De är lätta att förstå
- De är svåra att förstå
- De är varken lätta eller svåra att förstå
- Vet ej

Motivera gärna ditt svar: _____

25. Om det inte hade funnits statligt studiestöd då du började studera utomlands, hade du ändå börjat?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

Frågor om CSN

26. Tycker du att det är lätt eller svårt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier hos CSN?

Det är...

- lätt
- ganska lätt
- ganska svårt
- svårt

Motivera gärna ditt svar: _____

27. Hade du tillräcklig information om utlandsstudiemedel när du åkte utomlands?

- Ja
- Nej
- Vet ej

28. Hur fick du information om studiemedel för utlandsstudier innan du åkte utomlands? Du kan välja flera svarsalternativ.

Jag fick information...

- från CSN
- från studievägledare, lärare eller någon annan på skolan/högskolan
- från förmedlare av utlandsstudier
- från familj eller kompisar
- på informationsträff eller mäsas
- på något annat sätt

29. Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier...

	Mycket dåligt						Mycket bra		Vet ej/ ej aktuellt
via telefon?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
via brev?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
via e-post?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
via e-tjänsterna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i sin helhet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30. Kan du ge oss något tips om vad CSN skulle kunna göra för att förbättra servicen för utlandsstuderande?

Frågor om ditt boende och om dig själv

31. I vilken typ av bostad bor du när du är utomlands?

- Hyresrätt som är studentbostad
- Hyresrätt som *inte* är studentbostad
- Rum (inneboende)
- Lägenhet som du äger själv
- Villa eller hus som du äger själv
- Annat, nämligen _____

32. Vilka är dina familjeförhållanden?

- Jag är ensamstående
- Jag är ensamstående och har barn
- Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo
- Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo, samt har barn

33. Har du invandrat till Sverige?

- Nej
- Ja

34. Har dina föräldrar invandrat till Sverige?

	Min mamma	Min pappa
Nej	☐	☐
Ja	☐	☐
Vet inte	☐	☐

35. Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

	Min mamma	Min pappa
Har inte studerat	☐	☐
Grundskola eller motsvarande	☐	☐
Gymnasieskola eller motsvarande	☐	☐
Högskola eller motsvarande	☐	☐
Vet inte	☐	☐

36. Här kan du lämna synpunkter och kommentarer! Frågor som ställs här kommer vi inte att kunna svara på. Om du har frågor om beviljning eller återbetalning av studiestöd, får du gärna ringa 0771-276 000.

Bilaga 2 – Enkät till studerande i Sverige 2017

Enkäten genomfördes som en webbundersökning. Enkäten har således inte haft det utseende som den pappersförlaga som presenteras här. Exempelvis har hopp mellan frågor skett med automatik. Ordalydelsen i frågeställningarna har dock varit desamma som här. Enkäten avseende 2015 var likadan som den 2017.

Frågor om dina studier

1. Studerar du med studiemedel under våren 2017?

Ja

Nej

Då är den här enkäten inte för dig.
Skicka ändå in enkäten så slipper du att få några påminnelser!

2. Har du någon gång studerat utomlands (bortsett från kortare kurser och liknande)

Nej

Ja

Då är den här enkäten inte för dig.
Skicka ändå in så slipper du att få några påminnelser!

3. Inom vilket ämnesområde studerar du? Välj det ämnesområde du huvudsakligen studerar inom.

Allmänna gymnasiestudier (som inte är yrkesinriktade)

Pedagogik och lärarutbildning

Humaniora och konst (inkl. språk)

Samhällsvetenskap, juridik, ekonomi och administration (inkl. sociologi, psykologi och teologi)

Naturvetenskap, matematik och data

Teknik och tillverkning

Lant- och skogsbruk samt djursjukvård (inkl. veterinär)

Hälso- och sjukvård samt social omsorg (inkl. läkare och tandläkare)

Tjänster, t.ex. turism, hotell, restaurang och transport

Annat, nämligen _____

4. Hur bedömer du kvaliteten på din utbildning?

Mycket
låg

Mycket
hög

Kvaliteten är

Frågor om utlandsstudier

5. Har du någon gång under dina studier funderat på att studera utomlands?

- Ja, jag har funderat mycket på det
- Ja, men jag har inte funderat så mycket på det
- Nej, jag har aldrig funderat på det → Gå vidare till fråga 10

6. Om du hade valt att studera utomlands, tror du då att du...

- ...hade studerat samma sak som du nu gör i Sverige?
- ...hade studerat något helt annat än det du gör nu?

7. Vilket eller vilka länder har du funderat på att studera i? Du kan välja flera länder.

- Australien
- Danmark
- Frankrike
- Japan
- Norge
- Polen
- Spanien
- Storbritannien
- Tyskland
- USA
- Inget speciellt land
- I något annat land, nämligen _____

8. Vilken eller vilka är orsakerna till att du hittills inte har valt att studera utomlands? Du kan välja flera svarsalternativ.

- Jag tror inte att utbildningen utomlands är bättre än den jag läser här i Sverige
- Jag tror inte att jag klarar språket
- Jag har hittills inte kommit in på den utbildning jag vill gå
- Jag vill/kan inte vara borta från min familj så länge
- Utlandsstudierna skulle förlänga utbildningstiden
- Den utländska utbildning jag skulle kunna tänka mig är för dyr
- Jag är osäker på om utlandsstudier kan tillgodoräknas i min svenska utbildning
- Jag skulle inte få studiemedel från CSN
- Min studieskuld skulle bli högre om jag studerade utomlands
- Jag vet för lite om utländska utbildningar
- Jag tror inte jag skulle klara av att studera utomlands (p.g.a. av andra orsaker än språket eller familjen)
- Studiemedlen för utlandsstudier är för låga
- Jag tycker det är för krångligt att söka till en utbildning utomlands
- Jag tycker att det är för krångligt att söka studiemedel för studier utomlands
- Annat, nämligen _____

9. Skulle du studera utomlands om studiemedelssystemet var annorlunda? Du kan välja flera svarsalternativ.

- Nej
- Ja, om bidraget hade varit högre och lånet lägre
- Ja, om totalbeloppet hade varit högre
- Ja, om man hade kunnat få studiemedel i fler veckor
- Ja, om man hade kunnat få mer lån till undervisningsavgifter
- Ja, om _____
- Vet ej

Frågor om dina studiemedel och din studieekonomi

10. I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

11. Förutom studiemedel, finansierar du dina studier på något annat sätt? Du kan välja flera svarsalternativ.

Ja, jag ...

- arbetar och har lön
- använder sparade medel
- får ekonomiskt stöd från förälder/föräldrar
- får ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- tar banklån
- har stipendium
- finansierar studierna med något annat, nämligen _____

- Nej \longrightarrow Gå vidare till fråga 13

12. Varför finansierar du dina studier med något annat parallellt med att du får studiemedel? Välj bara ett svarsalternativ, det huvudsakliga skälet.

För att...

- få extra pengar
- kunna ta mindre studielån
- ha råd att studera
- spara studiemedelsveckor till senare studier
- Annan anledning, nämligen _____

13. Om det vore möjligt – skulle du vilja ta mer studielån?

- Ja
- Nej, jag vill inte ta mer lån
- Nej, jag tar inte lån → Gå vidare till fråga 15
- Vet ej

14. Hur ser du på ditt låntagande? Du kan välja flera svarsalternativ.

- Jag tar så mycket lån jag kan få
- Jag tar mer lån än jag behöver
- Jag försöker ta så lite lån som möjligt
- Jag är orolig för att min studieskuld ska bli hög
- Jag är orolig för att jag inte ska kunna betala tillbaka min studieskuld
- Jag oroar mig *inte* för återbetalningen av mitt studielån

15. Hur upplever du din ekonomiska situation under våren 2017?

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

16. Vilka är dina största utgifter? Välj de två utgiftsposter som är störst och rangordna dem med 1 och 2, där 1 är den största.

- Boendekostnader
- Resor
- Mat och dagligvaror
- Studiematerial
- Kostnader för telefon, dator m.m.
- Andra kostnader

17. Vad tycker du om studiemedlen?

Jag tycker att de...

- är mycket förmånliga
- är ganska förmånliga
- inte är så förmånliga
- inte alls är förmånliga

- Jag har ingen åsikt

18. Vad tycker du om reglerna för att få studiemedel?

- De är lätta att förstå
- De är svåra att förstå
- De är varken lätta eller svåra att förstå
- Vet ej

Motivera gärna ditt svar: _____

19. Om det inte hade funnits statligt studiestöd då du började studera, hade du ändå börjat?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

Frågor om ditt boende och om dig själv

20. I vilken typ av bostad bor du när du?

- Hyresrätt som är studentbostad
- Hyresrätt som *inte* är studentbostad
- Rum (inneboende)
- Lägenhet som du äger själv
- Villa eller hus som du äger själv
- Annat, nämligen _____

21. Vilka är dina familjeförhållanden?

- Jag är ensamstående
- Jag är ensamstående och har barn
- Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo
- Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo, samt har barn

22. Har du invandrat till Sverige?

- Nej
- Ja

23. Har dina föräldrar invandrat till Sverige?

	Min mamma	Min pappa
Nej	☐	☐
Ja	☐	☐
Vet inte	☐	☐

24. Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

	Min mamma	Min pappa
Har inte studerat	☐	☐
Grundskola eller motsvarande	☐	☐
Gymnasieskola eller motsvarande	☐	☐
Högskola eller motsvarande	☐	☐
Vet inte	☐	☐

25. Här kan du lämna synpunkter och kommentarer! Frågor som ställs här kommer vi inte att kunna svara på. Om du har frågor om beviljning eller återbetalning av studiestöd, får du gärna ringa 0771-276 000.

Bilaga 3 – Tabeller över svar från utlandsstuderande 2015 och 2017

Svarsandelar i procent. Statistisk felmarginal anges inom parentes (konfidensgrad 95 procent) .

Samtliga tal är avrundade till heltal.

Fråga 2

Inom vilket ämnesområde studerar du utomlands? Välj det ämnesområde du huvudsakligen studerar inom.

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Allmänna gymnasiestudier		1 (0)	1 (1)	1 (0)	1 (0)	1 (1)	1 (0)
Pedagogik- och lärarutbildning		1 (1)	0 (0)	1 (0)	2 (1)	1 (1)	2 (0)
Humaniora och konst		13 (2)	9 (2)	12 (2)	15 (2)	9 (2)	12 (1)
Samhällsvetenskap, juridik, ekonomi och administration		33 (3)	32 (3)	33 (2)	33 (2)	29 (3)	31 (2)
Naturvetenskap, matematik och data		6 (1)	9 (2)	7 (1)	6 (1)	12 (2)	9 (1)
Teknik och tillverkning		2 (1)	6 (2)	4 (1)	2 (1)	6 (2)	4 (1)
Lant- och skogsbruk, djursjukvård		2 (1)	0 (0)	1 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)
Hälso- och sjukvård, social omsorg		15 (2)	23 (3)	18 (2)	16 (2)	21 (2)	18 (1)
Tjänster, t.ex turism, hotell, restaurang, transport och polis		3 (1)	2 (1)	3 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (0)
Annat, nämligen		24 (3)	17 (3)	22 (2)	22 (2)	18 (2)	21 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 3**Vilka är orsakerna till att du valt att studera utomlands? Välj de tre viktigaste orsakerna.**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Den utbildning jag läser finns inte i Sverige		15 (2)	13 (2)	14 (2)	14 (2)	13 (2)	14 (1)
Den utländska utbildning jag läser har högre kvalitet än motsvarande utbildning i Sverige		28 (3)	33 (3)	30 (2)	25 (2)	29 (3)	27 (2)
Jag vill förbättra mina ämneskunskaper inom det område jag bedriver studier/komplettera min svenska utbildning		10 (2)	10 (2)	10 (1)	9 (1)	6 (2)	8 (1)
Jag kom inte in på någon utbildning i Sverige som jag ville gå		22 (3)	27 (3)	24 (2)	22 (2)	26 (3)	24 (2)
Jag vill förbättra min möjligheter på arbetsmarknaden		41 (3)	37 (4)	39 (2)	40 (2)	32 (3)	37 (2)
Jag planerar för en internationell yrkeskarriär		53 (3)	54 (4)	53 (2)	55 (3)	51 (3)	54 (2)
Jag vill främst skaffa mig erfarenheter vid sidan av studierna		20 (2)	20 (3)	20 (2)	18 (2)	20 (2)	19 (2)
Jag vill förbättra mina språkkunskaper		31 (3)	28 (3)	30 (2)	32 (2)	28 (3)	31 (2)
Jag vill byta miljö och testa något nytt		45 (3)	43 (4)	44 (2)	49 (3)	51 (3)	50 (2)
Jag har kompisar som studerar utomlands		5 (1)	4 (1)	4 (1)	6 (1)	7 (2)	6 (1)
Jag har familj eller släkt som bor i landet där jag studerar		8 (2)	8 (2)	8 (1)	7 (1)	9 (2)	8 (1)
Annat		6 (1)	7 (2)	6 (1)	7 (1)	6 (1)	7 (1)
Summa ¹		284	281	283	284	281	283

¹ Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 4**Varför valde du att studera i det land som du studerar i? Välj de tre viktigaste skälen.**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Den utbildning jag ville gå finns här		42 (3)	41 (4)	42 (2)	42 (3)	41 (3)	42 (2)
Kvaliteten på den utbildning jag ville gå är högst här		37 (3)	44 (4)	40 (2)	28 (2)	40 (3)	33 (2)
Jag ville studera på en viss skola som finns här		27 (3)	26 (3)	27 (2)	25 (2)	25 (3)	25 (2)
Jag ville studera landets språk		32 (3)	26 (3)	30 (2)	30 (2)	23 (3)	27 (2)
Jag är intresserad av landets kultur		23 (3)	25 (3)	24 (2)	29 (2)	22 (3)	26 (2)
Klimatet och levnadsmiljön är bra här		27 (3)	19 (3)	24 (2)	27 (2)	22 (3)	25 (2)
Min svenska högskola har ett utbytesprogram med en högskola här		13 (2)	14 (3)	14 (2)	10 (2)	10 (2)	10 (1)
Jag valde det land och den skola där jag kunde komma in på den utbildning jag ville gå		15 (2)	19 (3)	16 (2)	16 (2)	19 (2)	17 (1)
Utbildningen jag går är prisvärd jämfört med utbildning i andra länder		13 (2)	16 (3)	14 (2)	15 (2)	17 (2)	16 (1)
Jag har vänner här		7 (2)	8 (2)	7 (1)	10 (2)	10 (2)	10 (1)
Jag har familj eller släkt här		8 (2)	10 (2)	9 (1)	8 (1)	10 (2)	9 (1)
Studiemedlen räcker bättre här jämfört med andra länder		6 (1)	9 (2)	7 (1)	7 (1)	8 (2)	7 (1)
Det är billigt att leva här jämfört med andra länder		9 (2)	10 (2)	9 (1)	10 (2)	10 (2)	10 (1)
Jag har för avsikt att bosätta mig här		18 (2)	10 (2)	15 (2)	16 (2)	14 (2)	15 (1)
Annat		8 (2)	6 (2)	8 (1)	10 (2)	7 (2)	9 (1)
Summa ¹		287	283	285	283	278	281

1 Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 5**Om du hade kunnat göra om ditt val, hade du hellre studerat i ett annat land än du gör nu?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		9 (2)	13 (3)	11 (2)	14 (2)	13 (2)	14 (1)
Nej		91 (2)	87 (3)	89 (2)	86 (2)	87 (2)	86 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 6

Betydde studiemedlen något för ditt val av studieland? Du kan välja flera svarsalternativ.¹

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Nej, mitt val hade andra orsaker		66 (6)	64 (6)	65 (5)	74 (4)	73 (5)	74 (3)
Ja, studiemedlen gick inte att leva på i landet där jag helst ville studera		15 (5)	17 (5)	16 (3)	13 (3)	13 (4)	13 (2)
Ja, merkostnadslånet räckte inte till att betala undervisningsavgifterna i det land jag helst ville studera		22 (5)	12 (4)	17 (4)	5 (2)	16 (4)	9 (2)
Ja, jag ville inte ta så mycket lån som jag hade varit tvungen till i det land där jag helst ville studera		8 (4)	9 (4)	9 (3)	12 (3)	7 (3)	10 (2)
Ja, på grund av att...		6 (3)	1 (2)	4 (2)	3 (2)	3 (2)	3 (1)
Summa ²		117	103	111	107	112	109

¹ Frågan besvarades endast av dem som hellre hade studerat i ett annat land.

² Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 8

Om du hade kunnat göra om ditt val, hade du hellre studerat på en annan utbildning än du gör nu?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		9 (2)	10 (2)	9 (1)	11 (2)	12 (2)	12 (1)
Nej		91 (2)	90 (2)	91 (1)	89 (2)	88 (2)	88 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 9

Betydde studiemedlen något för ditt val av utbildning? Du kan välja flera svarsalternativ.¹

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Nej, mitt val hade andra orsaker		73 (8)	76 (9)	74 (6)	71 (7)	72 (8)	72 (5)
Ja, merkostnadslånet räckte inte till att betala undervisningsavgiften på den utbildning jag helst ville gå		16 (7)	19 (9)	17 (5)	16 (5)	16 (7)	16 (4)
Ja, jag ville inte ta så mycket lån som jag hade varit tvungen till på den utbildning jag helst ville gå		10 (6)	5 (5)	8 (4)	11 (5)	11 (6)	11 (4)
Ja, på grund av att...		4 (4)	5 (5)	4 (3)	7 (4)	2 (3)	5 (2)
Summa ²		103	106	104	105	102	104

¹ Frågan besvarades endast av dem som hellre hade studerat på en annan utbildning.

² Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 10**Hur länge räknar du sammanlagt med att studera utomlands?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Högst 1 år		25 (3)	24 (3)	24 (2)	22 (2)	20 (2)	22 (2)
2-3 år		25 (3)	21 (3)	23 (2)	24 (2)	25 (3)	24 (2)
4-5 år		32 (3)	29 (3)	31 (2)	33 (2)	30 (3)	32 (2)
Mer än 5 år		18 (2)	26 (3)	21 (2)	20 (2)	25 (3)	22 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 11**Hur bedömer du kvaliteten på din utländska utbildning? 1=mycket låg; 8= mycket hög**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2		1 (1)	1 (1)	1 (0)	1 (0)	1 (1)	1 (0)
3		2 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)	1 (1)	2 (1)
4		5 (1)	3 (1)	4 (1)	4 (1)	5 (1)	4 (1)
5		9 (2)	11 (2)	10 (1)	10 (2)	10 (2)	10 (1)
6		22 (3)	23 (3)	22 (2)	28 (2)	26 (3)	27 (2)
7		31 (3)	32 (4)	32 (2)	31 (2)	33 (3)	32 (2)
8		31 (3)	28 (3)	29 (2)	24 (2)	24 (3)	24 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 12**I vilken utsträckning täcks dina levnadsomkostnader av dina studiemedel?¹**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Över 100 procent		3 (1)	6 (2)	4 (1)	5 (1)	6 (1)	5 (1)
100 procent		15 (2)	14 (3)	15 (2)	16 (2)	24 (3)	19 (2)
75-99 procent		31 (3)	32 (3)	32 (2)	36 (2)	33 (3)	35 (2)
50-74 procent		27 (3)	27 (3)	27 (2)	28 (2)	23 (3)	26 (2)
25-49 procent		12 (2)	10 (2)	11 (2)	10 (2)	8 (2)	9 (1)
0-24 procent		11 (2)	10 (2)	11 (1)	6 (1)	6 (1)	6 (1)
Summa ²		100	100	100	100	100	100

¹ Samtliga respondenter ingår, dvs. även studiemedelstagare med enbart bidrag.

² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än

Fråga 13

Förutom studiemedel, finansierar du dina studier eller ditt uppehälle på något annat sätt? Du kan välja flera alternativ. Ja, jag...

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
...arbetar och har lön		26 (3)	20 (3)	24 (2)	24 (2)	23 (3)	24 (2)
...använder sparade medel		48 (3)	49 (4)	49 (2)	47 (3)	49 (3)	48 (2)
...får ekonomiskt stöd från förälder/föräldrar		43 (3)	41 (4)	42 (2)	36 (2)	35 (3)	36 (2)
...får ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän		6 (1)	4 (1)	5 (1)	6 (1)	3 (1)	5 (1)
...tar banklån		2 (1)	2 (1)	2 (1)	1 (1)	3 (1)	2 (1)
...har stipendium		22 (3)	19 (3)	21 (2)	18 (2)	18 (2)	18 (2)
...finansierar studierna med något annat		5 (1)	5 (2)	5 (1)	5 (1)	4 (1)	5 (1)
Nej		14 (2)	16 (3)	15 (2)	18 (2)	21 (3)	19 (2)
Summa ¹		166	155	162	156	156	156

¹ Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 14

Varför finansierar du dina studier med något annat parallellt med att du får studiemedel?¹ Välj bara ett svarsalternativ, det huvudsakliga skälet. För att...

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
...få extra pengar		20 (3)	24 (4)	22 (2)	25 (2)	24 (3)	24 (2)
...kunna ta mindre studielån		12 (2)	11 (3)	12 (2)	13 (2)	14 (2)	13 (1)
...ha råd att studera		56 (3)	56 (4)	56 (3)	52 (3)	52 (3)	52 (2)
...spara studiemedelsveckor till senare studier		2 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)	3 (1)	2 (1)
Annan anledning		10 (2)	8 (2)	9 (2)	8 (2)	8 (2)	8 (1)
Summa ²		100	100	100	100	100	100

¹ Frågan besvarades endast av dem som finansierar sina studier på annat sätt.

² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 15

Innebär utlandsstudierna att du får en högre studieskuld än du skulle ha fått om du hade studerat i Sverige?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		69 (3)	64 (4)	67 (2)	68 (2)	64 (3)	66 (2)
Nej, den blir ungefär lika hög		16 (2)	18 (3)	16 (2)	18 (2)	23 (3)	20 (2)
Nej, jag tar inte lån		8 (2)	9 (2)	8 (1)	7 (1)	8 (2)	7 (1)
Vet ej		7 (2)	9 (2)	8 (1)	7 (1)	6 (1)	7 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 16**Om det vore möjligt - skulle du vilja ta mer studielån under dina utlandsstudier?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		44 (3)	51 (4)	47 (3)	37 (3)	37 (3)	37 (2)
Nej		37 (3)	30 (4)	35 (2)	41 (3)	38 (3)	40 (2)
Vet ej		19 (3)	18 (3)	19 (2)	22 (2)	25 (3)	23 (2)
Summa ²		100	100	100	100	100	100

¹ Frågan besvarades endast av dem som angivit att de tar lån.² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.**Fråga 17****Hur ser du på ditt låntagande? Du kan välja flera svarsalternativ.¹**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Jag tar så mycket lån jag kan få		52 (3)	54 (4)	53 (3)	48 (3)	51 (3)	49 (2)
Jag tar mer lån än jag behöver		4 (1)	7 (2)	5 (1)	6 (1)	8 (2)	7 (1)
Jag försöker ta så lite lån som möjligt		31 (3)	29 (4)	30 (2)	30 (3)	30 (3)	30 (2)
Jag är orolig för att min studieskuld ska bli för hög		44 (3)	33 (4)	40 (3)	45 (3)	35 (3)	41 (2)
Jag är orolig för att jag inte ska kunna betala tillbaka min studieskuld		12 (2)	6 (2)	9 (2)	13 (2)	7 (2)	11 (1)
Jag oroar mig <i>inte</i> för återbetalningen av mitt studielån		29 (3)	42 (4)	34 (2)	28 (2)	39 (3)	32 (2)
Summa ²		172	170	171	170	170	170

¹ Frågan besvarades endast av dem som angivit att de tar eller har tagit lån.² Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.**Fråga 18****I vilken utsträckning täcks dina undervisningsavgifter av merkostnadslån för undervisningsavgifter?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
100 procent		18 (3)	20 (3)	19 (2)	20 (2)	25 (3)	22 (2)
75-99 procent		10 (2)	15 (3)	12 (2)	18 (2)	20 (3)	19 (2)
50-74 procent		14 (2)	15 (3)	15 (2)	11 (2)	10 (2)	11 (1)
25-49 procent		8 (2)	8 (2)	8 (1)	6 (1)	4 (1)	5 (1)
0-24 procent		6 (2)	4 (2)	5 (1)	3 (1)	3 (1)	3 (1)
Jag har inga undervisningsavgifter		18 (3)	19 (3)	19 (2)	22 (2)	20 (3)	21 (2)
Jag tar inte merkostnadslån för undervisningsavgifter		24 (3)	18 (3)	22 (2)	20 (2)	18 (3)	19 (2)
Summa ²		100	100	100	100	100	100

¹ Frågan besvarades endast av dem som angivit att de tar lån.² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 19

Om det inte hade funnits merkostnadslån för undervisningsavgifter, hade du då kunnat studera på den utbildning du gör nu?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		5 (2)	5 (2)	5 (1)	4 (1)	9 (2)	6 (1)
Ja, troligen		13 (3)	18 (4)	15 (2)	19 (3)	18 (3)	19 (2)
Nej, troligen inte		45 (4)	47 (5)	46 (3)	44 (4)	44 (4)	44 (3)
Nej		37 (4)	29 (5)	34 (3)	33 (3)	28 (4)	31 (3)
Summa ²		100	100	100	100	100	100

¹ Frågan besvarades endast av dem som angivit att de tar merkostnadslån.

² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 20

Hur upplever du din ekonomiska situation våren 2015/2017?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Mycket bra		4 (1)	8 (2)	5 (1)	7 (1)	8 (2)	8 (1)
Bra		22 (3)	24 (3)	23 (2)	29 (2)	32 (3)	30 (2)
Ganska bra		41 (3)	36 (4)	39 (2)	41 (2)	41 (3)	41 (2)
Ganska dålig		20 (2)	19 (3)	20 (2)	16 (2)	14 (2)	15 (1)
Dålig		8 (2)	6 (2)	7 (1)	4 (1)	3 (1)	4 (1)
Mycket dålig		5 (1)	7 (2)	6 (1)	2 (1)	3 (1)	2 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 21

Vilka är dina största utgifter? Välj de två/tre utgifter som är störst.¹

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Boendekostnader		91 (2)	92 (2)	92 (1)	85 (2)	88 (2)	86 (1)
Undervisningsavgifter		55 (3)	58 (4)	56 (2)	47 (3)	49 (3)	48 (2)
Resor		33 (3)	32 (3)	33 (2)	14 (2)	10 (2)	12 (1)
Mat och dagligvaror		70 (3)	74 (3)	71 (2)	38 (2)	40 (3)	39 (2)
Studiematerial		23 (3)	15 (3)	20 (2)	8 (1)	3 (1)	6 (1)
Kostnader för telefon, dator m.m.		11 (2)	12 (2)	11 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)
Andra kostnader		8 (2)	12 (2)	10 (1)	2 (1)	3 (1)	2 (1)
Summa ²		292	293	293	197	195	196

¹ I undersökningen 2015 skulle respondenterna välja tre svarsalternativ, i undersökningen 2017 skulle de välja två. Svaren är därför inte jämförbara mellan 2015 och 2017.

² På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 22**Skulle du helst vilja ha studiemedlen utbetalda en gång varje termin eller en gång i månaden?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
En gång varje termin		63 (3)	72 (3)	66 (2)	27 (2)	31 (3)	29 (2)
En gång i månaden		34 (3)	23 (3)	30 (2)	69 (2)	66 (3)	68 (2)
På annat sätt		3 (1)	5 (2)	4 (1)	4 (1)	3 (1)	4 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 23**Vad tycker du om de svenska studiemedlen för utlandsstudier? Jag tycker att de...**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
...är mycket förmånliga		27 (3)	28 (3)	27 (2)	38 (2)	37 (3)	37 (2)
...är ganska förmånliga		48 (3)	49 (4)	49 (2)	43 (2)	46 (3)	44 (2)
...inte är så förmånliga		15 (2)	11 (2)	13 (2)	11 (2)	11 (2)	11 (1)
...inte alls är förmånliga		4 (1)	5 (2)	5 (1)	2 (1)	1 (1)	2 (0)
Jag har ingen åsikt		6 (1)	7 (2)	7 (1)	7 (1)	5 (1)	6 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 24**Vad tycker du om reglerna för att få studiemedel för studier utomlands?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
De är lätta att förstå		50 (3)	56 (4)	52 (2)	50 (3)	52 (3)	51 (2)
De är svåra att förstå		10 (2)	11 (2)	10 (1)	13 (2)	10 (2)	12 (1)
De är varken lätta eller svåra att förstå		30 (3)	25 (3)	28 (2)	28 (2)	27 (3)	28 (2)
Vet ej		11 (2)	8 (2)	10 (1)	9 (1)	11 (2)	10 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 25**Om det inte hade funnits statligt studiestöd då du började studera utomlands, hade du ändå börjat?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		6 (1)	10 (2)	8 (1)	7 (1)	12 (2)	9 (1)
Ja, troligen		24 (3)	27 (3)	25 (2)	25 (2)	24 (3)	25 (2)
Nej, troligen inte		47 (3)	38 (4)	44 (2)	45 (3)	46 (3)	46 (2)
Nej		23 (3)	25 (3)	23 (2)	22 (2)	18 (2)	20 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 26

Tycker du att det är lätt eller svårt att ansöka om studiemedel för utlandsstudier hos CSN? Det är...

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
...lätt		34 (3)	39 (4)	36 (2)	28 (2)	36 (3)	31 (2)
...ganska lätt		53 (3)	52 (4)	53 (2)	52 (3)	48 (3)	50 (2)
...ganska svårt		11 (2)	6 (2)	9 (1)	16 (2)	13 (2)	15 (1)
...svårt		2 (1)	2 (1)	2 (1)	4 (1)	3 (1)	4 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 27

Hade du tillräcklig information om utlandsstudiemedel när du åkte utomlands?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Ja		67 (3)	71 (3)	69 (2)	62 (2)	67 (3)	64 (2)
Nej		15 (2)	16 (3)	15 (2)	18 (2)	16 (2)	17 (1)
Vet ej		18 (2)	13 (3)	16 (2)	20 (2)	17 (2)	19 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 28

Hur fick du information om studiemedel för utlandsstudier innan du åkte utomlands? Du kan välja flera svarsalternativ. Jag fick information...

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
...från CSN		61 (3)	68 (3)	64 (2)	58 (2)	57 (3)	58 (2)
...från studievägledare, lärare eller någon annan på skolan/högskolan		21 (3)	24 (3)	22 (2)	19 (2)	24 (3)	21 (2)
...från förmedlare av utlandsstudier		16 (2)	17 (3)	17 (2)	13 (2)	13 (2)	13 (1)
...från familj eller kompisar		28 (3)	31 (3)	29 (2)	31 (2)	36 (3)	33 (2)
...på informationsträff eller mässa		4 (1)	3 (1)	4 (1)	3 (1)	5 (1)	4 (1)
...på något annat sätt		11 (2)	11 (2)	11 (1)	13 (2)	14 (2)	13 (1)
Summa ¹		142	154	147	138	150	142

¹ Flervalsfråga, summan blir högre än 100 procent.

Fråga 29

Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? Via telefon.
1=mycket dåligt; 8= mycket bra

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		5 (1)	7 (2)	6 (1)	7 (1)	5 (1)	6 (1)
2		5 (1)	4 (1)	4 (1)	3 (1)	3 (1)	3 (1)
3		6 (2)	5 (2)	6 (1)	5 (1)	4 (1)	5 (1)
4		6 (2)	5 (2)	6 (1)	4 (1)	2 (1)	3 (1)
5		7 (2)	5 (2)	6 (1)	8 (1)	6 (1)	7 (1)
6		7 (2)	9 (2)	8 (1)	8 (1)	9 (2)	9 (1)
7		8 (2)	6 (2)	7 (1)	11 (2)	12 (2)	11 (1)
8		11 (2)	12 (3)	11 (2)	12 (2)	10 (2)	11 (1)
Vet ej/ej aktuellt		46 (3)	47 (4)	46 (2)	40 (3)	48 (3)	43 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 29

Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? Via brev.
1=mycket dåligt; 8= mycket bra

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		2 (1)	4 (2)	3 (1)	5 (1)	5 (1)	5 (1)
2		3 (1)	1 (1)	2 (1)	3 (1)	4 (1)	3 (1)
3		6 (2)	7 (2)	6 (1)	5 (1)	3 (1)	4 (1)
4		5 (1)	5 (2)	5 (1)	5 (1)	5 (1)	5 (1)
5		8 (2)	9 (2)	8 (1)	5 (1)	6 (1)	5 (1)
6		9 (2)	8 (2)	8 (1)	6 (1)	9 (2)	7 (1)
7		7 (2)	8 (2)	8 (1)	9 (1)	7 (2)	8 (1)
8		10 (2)	9 (2)	10 (1)	10 (2)	7 (2)	9 (1)
Vet ej/ej aktuellt		51 (3)	49 (4)	50 (2)	52 (3)	54 (3)	53 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 29

Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? Via e-post.
1=mycket dåligt; 8= mycket bra

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		2 (1)	2 (1)	2 (1)	4 (1)	4 (1)	4 (1)
2		1 (1)	1 (1)	1 (1)	3 (1)	3 (1)	3 (1)
3		3 (1)	4 (1)	3 (1)	5 (1)	3 (1)	4 (1)
4		7 (2)	6 (2)	6 (1)	5 (1)	7 (2)	6 (1)
5		12 (2)	11 (2)	12 (2)	7 (1)	8 (2)	8 (1)
6		16 (2)	17 (3)	16 (2)	14 (2)	17 (2)	15 (1)
7		17 (2)	18 (3)	17 (2)	20 (2)	18 (2)	19 (2)
8		24 (3)	25 (3)	24 (2)	25 (2)	24 (3)	25 (2)
Vet ej/ej aktuellt		18 (2)	17 (3)	17 (2)	17 (2)	17 (2)	17 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 29

Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? Via e-tjänsterna. 1=mycket dåligt; 8= mycket bra

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		1 (1)	2 (1)	2 (1)	4 (1)	4 (1)	4 (1)
2		2 (1)	1 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)
3		3 (1)	4 (1)	3 (1)	4 (1)	3 (1)	3 (1)
4		5 (1)	4 (2)	5 (1)	6 (1)	6 (2)	6 (1)
5		11 (2)	9 (2)	11 (2)	8 (1)	9 (2)	8 (1)
6		17 (2)	14 (3)	16 (2)	13 (2)	15 (2)	14 (1)
7		18 (2)	23 (3)	20 (2)	20 (2)	20 (3)	20 (2)
8		24 (3)	29 (4)	26 (2)	28 (2)	24 (3)	26 (2)
Vet ej/ej aktuellt		18 (2)	14 (3)	16 (2)	17 (2)	17 (2)	17 (2)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 29

Hur tycker du att dina kontakter med CSN fungerar i samband med dina utlandsstudier? I sin helhet. 1=mycket dåligt; 8= mycket bra

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
1		0 (0)	1 (1)	1 (0)	3 (1)	3 (1)	3 (1)
2		2 (1)	2 (1)	2 (1)	3 (1)	1 (1)	2 (1)
3		3 (1)	3 (1)	3 (1)	3 (1)	4 (1)	4 (1)
4		10 (2)	6 (2)	9 (1)	7 (1)	5 (1)	6 (1)
5		16 (2)	17 (3)	17 (2)	14 (2)	12 (2)	13 (1)
6		19 (2)	22 (3)	20 (2)	17 (2)	23 (3)	19 (2)
7		22 (3)	19 (3)	21 (2)	23 (2)	23 (3)	23 (2)
8		18 (2)	23 (3)	20 (2)	21 (2)	19 (3)	20 (2)
Vet ej/ej aktuellt		9 (2)	7 (2)	8 (1)	8 (1)	10 (2)	8 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 31

I vilken typ av bostad bor du för närvarande?

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Hyresrätt som är studentbostad		25 (3)	36 (4)	29 (2)	29 (2)	30 (3)	30 (2)
Hyresrätt som inte är studentbostad		42 (3)	39 (4)	41 (2)	42 (2)	43 (3)	42 (2)
Rum (inneboende)		22 (3)	16 (3)	20 (2)	18 (2)	18 (2)	18 (2)
Lägenhet som du äger själv		1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (1)	2 (1)
Villa eller hus som du äger själv		0 (0)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Annat		8 (2)	7 (2)	8 (1)	9 (1)	6 (1)	8 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 32**Vilka är dina familjeförhållanden?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Jag är ensamstående		82 (2)	86 (3)	83 (2)	82 (2)	83 (2)	82 (2)
Jag är ensamstående och har barn		1 (1)	1 (1)	1 (0)	1 (0)	1 (1)	1 (0)
Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo		15 (2)	10 (2)	13 (2)	16 (2)	14 (2)	15 (1)
Jag är gift, har ingått partnerskap eller är sambo, samt har barn		2 (1)	3 (1)	2 (1)	1 (1)	2 (1)	1 (0)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 33**Har du invandrat till Sverige?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Nej		89 (2)	84 (3)	87 (2)	86 (2)	83 (2)	85 (1)
Ja		11 (2)	16 (3)	13 (2)	14 (2)	17 (2)	15 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 34**Har din mamma invandrat till Sverige?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Nej		75 (3)	73 (3)	74 (2)	72 (2)	69 (3)	71 (2)
Ja		24 (3)	27 (3)	25 (2)	26 (2)	30 (3)	28 (2)
Vet inte		1 (1)	1 (1)	1 (0)	1 (1)	1 (1)	1 (0)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 34**Har din pappa invandrat till Sverige?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Nej		73 (3)	69 (4)	71 (2)	75 (2)	72 (3)	73 (2)
Ja		25 (3)	30 (3)	27 (2)	24 (2)	27 (3)	25 (2)
Vet inte		2 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (0)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 35**Vilken är eller var din mammas högsta utbildningsnivå?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Har inte studerat		1 (0)	2 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (1)	1 (0)
Grundskola eller motsvarande		5 (1)	5 (2)	5 (1)	6 (1)	5 (1)	5 (1)
Gymnasieskola eller motsvarande		27 (3)	25 (3)	27 (2)	27 (2)	27 (3)	27 (2)
Högskola eller motsvarande		67 (3)	67 (4)	67 (2)	63 (2)	63 (3)	63 (2)
Vet inte		0 (0)	0 (0)	0 (0)	3 (1)	3 (1)	3 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.

Fråga 35**Vilken är eller var din pappas högsta utbildningsnivå?**

Svarsalternativ	Grupp	2015			2017		
		Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Har inte studerat		1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (0)	1 (0)	1 (0)
Grundskola eller motsvarande		9 (2)	8 (2)	8 (1)	8 (1)	7 (2)	8 (1)
Gymnasieskola eller motsvarande		29 (3)	27 (3)	28 (2)	30 (2)	27 (3)	29 (2)
Högskola eller motsvarande		61 (3)	64 (4)	63 (2)	57 (3)	60 (3)	58 (2)
Vet inte		0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (1)	5 (1)	4 (1)
Summa ¹		100	100	100	100	100	100

¹ På grund av automatisk avrundning kan summan av andelarna vid en manuell sammanräkning bli högre eller lägre än 100 procent.